

תאריך החתימה על המסמך: 15.4.25

העותרות

1. **שדולת הנשים בישראל**, ע.ר. 580085686
 2. **נעמת תנועת הנשים של ישראל**, ע"ר 580044261
 3. **פורום דבורה - נשים במדיניות חוץ וביטחון לאומי**, ע"ר 5801604585 -
- על-ידי עוה"ד גלי זינגר (27623) ו/או יערה נצר (מ.ר. 99147)
ו/או גלי עציון (מ.ר. 15144)
- וע"י עו"ד חגי קלעי (מ.ר. 63335) ממשרד עו"ד קלעי רוזן ושות'

שכתובתם לקבלת כתבי בי-דין בהליך זה:
שדולת הנשים בישראל

רח' הברזל 32, בנין B, תל אביב
טלפון: 03-6123990, פקס: 03-6123991, נייד: 053-2480065
דוא"ל: Mishpatit@iwn.org.il

(להלן: "העותרות")

נגד

המשיבים

1. **הממשלה**
2. **שר האוצר, מר בצלאל סמוטריץ'**
3. **ממלא מקום נציב שירות המדינה, מר רואי כחלון**
4. **היועצת המשפטית לממשלה**
5. **הרשות לקידום מעמד האשה**
6. **מר אילן רום**

על-ידי מחלקת הבג"צים, פרקליטות המדינה
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים 91181
טלפון: 02-6466588, פקס: 02-6467011

(להלן: "המשיבים")

עתירה דחופה למתן צו על תנאי

ובקשה למתן צו ארעי וצו ביניים ולקיום דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתכבד להוציא מלפניו צו על תנאי המורה למשיבים לבוא וליתן טעם:

1. מדוע לא ייקבע כי הממשלה ה-37 הפרה, במינויו של המשיב 6, מר אילן רום, לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר, את חובתה לייצוג הולם של נשים כפי שנקבע בסעיף 15א לחוק שירות המדינה (מינויים), ובסעיף 6ג(א) לחוק שיווי זכויות האשה.
2. מדוע לא ייקבע כי החלטת הממשלה ה-37 למנות את המשיב 6 לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר בטלה, בשל היותה חורגת באופן קיצוני ממתחם הסבירות ו/או בשל הפרת חובת הייצוג ההולם, וכי יראו במינוי שנעשה כמינוי זמני;

3. מדוע לא ייקבע כי שר האוצר ועל הממשלה לפעול באופן אקטיבי על מנת לאתר אשה מתאימה לתפקיד מנכ"לית משרד האוצר, ולהביאה לאישור הממשלה ;
4. מדוע לא ייקבע כי הממשלה תוכל למנות גבר לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר רק אם הוכיחה כי למרות כל המאמצים שנעשו על ידה למנות אשה, לא היה ביכולתה לעשות כן ;
5. בית המשפט הנכבד מתבקש ליתן כל סעד הולם בנסיבות העניין, כפי שימצא לנכון.
- לאחר קבלת תשובת המשיבים לעתירה, יתבקש בית המשפט הנכבד לעשות את הצו על תנאי למוחלט.
- בית המשפט הנכבד מתבקש להטיל על המשיבים הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד, בתוספת מע"מ כדין.
-

בקשה לצו ארעי וצו ביניים

ובקשה לדיון דחוף בעתירה

בית המשפט הנכבד מתבקש ליתן צו ארעי וצו ביניים שעל פיו יושהה מינויו של מר אילן רום, המשיב 6, לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר, ויחשב כמינוי זמני. זאת, עד להכרעה בעתירה, ומבלי שמשך הזמן עד להכרעה יקנה למר רום איזשהן זכויות ו/או יתרונות שלא התקיימו אצלו טרם מינויו.

כפי שיפורט בעתירה, השאלה העומדת להכרעה בהליך כאן היא האם פניה יזומה לאישה אחת בלבד (שכלל לא הובהר האם היא מתאימה לתפקיד) עולה כדי עמידה בחובת הייצוג ההולם. זאת, בכלל, ובפרט בשים לב שגם בין הגברים במדינת ישראל לא מצא השר מועמד אחד העומד בתנאים הדרושים למשרה, ומשכך הרחיב את קבוצת האיתור לכלל הגברים שיש להם ניסיון ניהולי כלשהו, אף אם אין להם השכלה כלכלית או ניסיון בניהול בסדר גודל הנדרש לתפקיד של מנכ"ל משרד האוצר.

נציין כבר עתה – עניינו של ההליך כאן אינו בהלכה שנפסקה בבג"ץ 1363/23 שדולת הנשים בישראל ואח' נ' הממשלה ו-33 אח' (נבו 24.2.25) (להלן: "בג"ץ המנכ"ליות"). שם נסוב ההליך אחר המנגנונים שעל הממשלה לאמץ על מנת שהיא עצמה תבטיח את עמידתה בחובת הייצוג ההולם בטרם אישורם של מינויים. זאת, בנפרד משאלת קיומה של ביקורת שיפוטית על מינויים קונקרטיים לאחר שבוצעו. בית המשפט שם הורה לממשלה לקבוע הנחיות כלליות להבטחת הייצוג ההולם במשרות הפטורות ממכרז, הן אלו המאוישות על ידי הממשלה והן אלו המאוישות על ידי שרים ומנכ"לים, וזאת – בתוך שישה חודשים. בית המשפט לא נתן לממשלה או לשריה "פטור" מתחולת החוק וחובת הייצוג ההולם לתקופה שעד לקביעת הנהלים.

ההליך כאן עוסק בביקורת שיפוטית על מינוי קונקרטי, בנסיבות עובדתיות קונקרטיות. לא מבוקש בו סעד כללי, של הסדרה צופה פני עתיד, אלא סעד קונקרטי, של ביטול פעולה מנהלית לא חוקית ואשר חורגת בצורה קיצונית ממתחם הסבירות.

להלן נימוקי הבקשה.

כידוע, בקשה לצו ביניים נבחנת בשניים - סיכויי ההליך, ומאזן הנוחות.

אשר לסיכויי ההליך – מדובר בעתירה בעלת סיכויים גבוהים ביותר.

למשרד האוצר, אחד המשרדים הכי מרכזיים במדינת ישראל, נדרש מנכ"ל (לאחר שהמנכ"ל האחרון התפטר מתפקידו בסוף חודש ינואר 2025). נוכח מרכזיותו של משרד האוצר וחשיבותו, תפקיד מנכ"ל משרד האוצר, הינו אחד התפקידים הכי משמעותיים ומרכזיים במדינה.

אין מחלוקת כי הדין מחייב ייצוג הולם לנשים בכל משרה בשירות המדינה, ובכלל זה במשרה של מנכ"ל משרד האוצר. דין זה עולה במפורש מלשון סעיף 15א לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959 (להלן: **חוק שירות המדינה (מינויים)**), ובסעיף 6ג(א) לחוק שיווי זכויות האישה, התשי"א-1951 (להלן: **חוק שיווי זכויות האישה**).

אין גם מחלוקת שעל שר האוצר והממשלה לפעול בהתאם לחובת הייצוג ההולם בכל הנוגע לאיוש משרת מנכ"ל המשרד. נזכיר, כי השאלה האם חלה החובה על משרה מסוימת נבחנת במבחן כפול – אופקי ואנכי. בשני המישורים לא מקוימת כיום חובת הייצוג ההולם. **במישור האופקי** - אין ייצוג הולם לנשים בקרב

מנכ"ל משרדי הממשלה, כאשר נכון למועד מינויו של המשיב 6, מתוך 31 משרדי ממשלה בהם מכהנים מנכ"לים, במינוי קבוע או זמני, מכהנת אישה אחת בלבד (גב' דרורית שטיינמץ שמכהנת כממלאת מקום מנכ"ל במשרד ראש הממשלה) ויתר 30 המנכ"לים הם גברים. **במישור האנכי** - כלל נושאי המשרה המקצועיים הבכירים במשרד האוצר הם גברים. לצד השר, מכהנים נכון להיום נושאי המשרה הבאים: ד"ר שמואל אברמזון, הכלכלן הראשי, רו"ח יהלי רוטנברג, החשב הכללי; מר יוגב גורדוס, הממונה על התקציבים; מר אפרים מלכין, הממונה על השכר והסכמי העבודה; עו"ד אסי מסינג, היועץ המשפטי; עו"ד שי אהרונוביץ, מנהל רשות המיסים ומר עמית גל, הממונה על רשות שוק ההון. גב' לילך ויסמן, שכינה כדוברת המשרד במשך תשע שנים, הואלצה לסיים את תפקידה במשרד לאחרונה. כיום, מכהנת אשה אחת יחידה בהנהלת המשרד, בתפקיד שאינו חלק מהליכי קבלת ההחלטות הנוגעות לתקציב המדינה - גב' סופי עופר, סמנכ"לית בכירה להון אנושי.

והנה, למרות כל זאת, ממנה הממשלה למנכ"ל משרד האוצר את המשיב 6, שאין לו כל השכלה כלכלית (הוא בעל תואר ראשון בלימודי ארץ ישראל ותואר שני בלימודי משפט) ואין לו כל ניסיון כלכלי רלבנטי לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר. זאת ועוד: לא רק שהמשיב 6 חסר את הכישורים המתאימים לתפקיד, הרי שהוא אפילו לא עומד בתנאי הסף לתפקיד שהומלצו על-ידי הוועדה לבחינת סמכויות הנהלת משרד האוצר ("ועדת קוצ'יק"), לפיהם תנאי סף לכהונה כמנכ"ל משרד האוצר הוא השכלה בתחום הכלכלה וניסיון כלכלי רלבנטי.

בהיבט של הייצוג ההולם - מינויו של המשיב 6 מאושר על ידי הממשלה, לאחר ששר האוצר פנה לאשה אחת בלבד (!) למילוי התפקיד, וזו סירבה לתפקיד, לדבריו. מההחלטה עולה כי לא בלבד שהשר לא נקט מאמצי איתור אקטיביים, אלא שאין אפילו אינדיקציה כי בחן מספר שווה של מועמדים ומועמדות, בעלי סט כישורים מתאים (או לכל הפחות – סט כישורים דומה), כפי שהתחייבה הממשלה.

כל זאת, זמן קצר בלבד לאחר פסק הדין שנתן בית משפט נכבד זה בבג"ץ המנכ"ליות, בניגוד מוחלט לדברים האמורים בו ולחובה המוטלת על הממשלה לפעול כבר עתה בהתאם לחובת הייצוג ההולם הקבועה בדין במינוי מנכ"ל למשרד האוצר.

כידוע, הפסיקה קבעה כי על מנת לקיים את חובת הייצוג ההולם, מוטל נטל כבד על הגורם הממנה להראות, בהיעדר ייצוג הולם, כי בנסיבות העניין לא ניתן היה למנות אשה.

על מנת לסבר את האוזן בנוגע לאופן המינוי, לממונה, ולפעולות שנעשו לקידום הייצוג ההולם, נביא את הדברים כלשונם מתוך דברי ההסבר להחלטה למנות את המשיב 6, למנכ"ל משרד האוצר של מדינת ישראל:

"נוכח ניסיונו הניהולי העשיר והייחודי, וניסיונו המקצועי העשיר, סברה ועדת המינויים כי מר רום ראוי ומתאים לתפקיד. עוד ציינה ועדת המינויים כי לקחה בחשבון את העובדה כי המועמד נעדר השכלה כלכלית אקדמית, אך סברה כי מדובר בפער הניתן להשלמה בלימוד, ובמערך מקצועי תומך ומשמעותי כפי שיש כיום בלשכת מנכ"ל האוצר. על כן מצאה הוועדה את מר רום מתאים לתפקיד, והמליצה למנותו לכהונה כמנהל הכללי של משרד האוצר" (עמ' 2 להחלטת המינוי, פסקה שביעית).

"בפני ועדת המינויים שדנה במינויו המוצע של מר רום פורטו הפעולות שננקטו על ידי שר האוצר כדי לעמוד בחובת הייצוג ההולם על פי דין. ממכתבו של שר האוצר לחברי הוועדה עולה כי הוא שקל את הנושא בכובד ראש ואף פנה מיוזמתו למועמדת שעונה

על דרישות התפקיד. למרבה הצער, המועמדת סירבה להצעתו של שר האוצר להתמנות לתפקיד, וביקשה להישאר בתפקידה במגזר הפרטי. לאחר מכן, החליט השר להציע את מועמדותו של מר רום לתפקיד. נוכח האמור לעיל, הוועדה סברה כי לנוכח הדחיפות לאישור תקציב המדינה ושעת המלחמה, ובהיעדר הנחיות ברורות בעת הזאת בחלוף שבועיים בלבד מפסיקת בג"ץ, היא תומכת במינוי". (עמ' 3 להחלטת המינוי, פסקה רביעית).

הנה, לקרוא ולא להאמין: הממשלה מעדיפה למנות למנכ"ל משרד האוצר גבר חסר השכלה כלכלית וחסר כל ניסיון כלכלי רלבנטי, וזאת על פני למנות אשה ראויה ומתאימה לתפקיד. כך מופרת, באופן הכי בוטה שאפשר, חובת הייצוג ההולם החלה על הממשלה ועל השר. כך, לתפיסתם של משיבי הממשלה ונציבות שירות המדינה, פנייה יזומה לאשה אחת בלבד מקיימת את החובה לפעול לייצוג הולם של נשים. כך פועל שר אוצר וכך פועלת ממשלת ישראל לקיום החובה של ייצוג הולם של נשים. לאור התנהלות זו, מינוי כזה איננו יכול לעמוד ויש להורות על בטלותו.

ועוד - ברור לחלוטין כי הן השר, הן ועדת המינויים, והן הממשלה היו מודעים לא רק לחובה להבטיח ייצוג הולם באיוש משרת מנכ"ל משרד האוצר, אלא גם מה משמעותה של הפעולה הנדרשת מהם כדי לקיים חובה זו (לפעול באופן אקטיבי על מנת לאתר ולמנות אישה), ומהו הנטל המוטל עליהם במסגרת זו (להראות כי לא ניתן היה למנות אישה חרף החיפוש), כפי שעולה מההחלטה נשוא הליך זה ומחוות הדעת המשפטיות שנלוותה להצעת ההחלטה, בה נכתבו כל אלה. לא זו אף זו – הם גם היו מודעים לקשיים העצומים שבמינוי אדם חסר השכלה וניסיון רלבנטי לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר, כפי שאלה נפרשו בחוות הדעת המשפטיות ובהחלטה. אלא שלשיתם של כל אלה, חוק, כישורים, התאמה לתפקיד, תנאי סף וחובות לחוד, ומינויים בפועל לחוד.

מאזן הנוחות - לא יכול להיות ספק כי הממשלה ושריה, ובכלל זה שר האוצר, הפרו, ביודעין, את חובת הייצוג ההולם לנשים במינוי למשרת מנכ"ל משרד האוצר. רגע אחרי קביעה משפטית, חד משמעית, כי אין ייצוג הולם לנשים במשרות מנכ"לים, וכי נשים נעדרות ממוקדי קבלת ההחלטות בניגוד לחובת הייצוג ההולם ועל כל המשמעויות הנובעות מכך, הממשלה מאשרת את מינויו של המשיב 6 למנכ"ל משרד האוצר, כשהוא נעדר כל השכלה כלכלית וניסיון כלכלי רלבנטי לתפקיד, ואשר מינויו מובא לאישורה על ידי שר האוצר, לאחר שלדבריו ראיין אשה אחת בלבד (!) וזו סירבה, לדבריו, לקחת על עצמה את התפקיד.

מינויו של המשיב 6 נעשה לפני זמן קצר בלבד - החלטת הממשלה התקבלה ביום 18.3.25 והמינוי פורסם ברשומות ביום 30.3.25. עבודתו רק החלה, ולא ייגרם כל נזק ממשי בהוראה בשלב זה על החלפתו. השחיית המינוי בשלב זה, ודאי כאשר אנחנו לאחר אישור תקציב המדינה (שלכאורה היה הסיבה לאישור המינוי של אדם חסר השכלה כלכלית, שישה ימים בלבד לפני אישור תקציב המדינה), לא תגרום נזק למשרד האוצר, ודאי לא נזק משמעותי (בלשון המעטה). זאת, בין היתר, גם על רקע היותו של המשיב 6, חסר השכלה וחסר ניסיון בתחום הכלכלה, באופן שלפי האמור בהחלטת המינוי עצמה, יידרש לו פרק זמן ללמוד את עבודת המשרד.

מנגד - אי מתן צו ארעי וצו ביניים, יביא לכך שאף אם לבסוף תתקבל העתירה (ומאחר שהממשלה והמשיבים האחרים פעלו בבירור בניגוד לדין, הסיכויים לכך גבוהים), מתן סעד אפקטיבי יהיה קשה הרבה יותר. זאת, שכן באותו מועד עתידי, ביטול המינוי שנעשה בניגוד לדין, אף שהוא אפשרי, עלול להביא לקושי תפעולי בניהול המשרד.

יתרה מכך, המסר הברור שעולה ממינויו של המשיב 6 למנכ"ל משרד האוצר, בממשלה שאין בה כמעט נשים בדרג מנכ"ל (1 מתוך 31) הוא מסר משפיל ומבזה לנשים, ובכלל זה שעדיף למנות גבר חסר כישורים רלבנטיים לאחד התפקידים הכי מרכזיים והכי חשובים בשירות המדינה, וזאת על פני מינוי אשה ראויה וכשירה לתפקיד.

במצב כזה, שבו הפרת החוק נעשית בIODעין, וכאשר המשמעות של אי מתן צו הביניים היא הכשרה, לתקופה לא מבוטלת, של מינוי שכזה, משקלו של החוק, ומשקל הזכות של נשים לשוויון, צריכים להיות על העליונה. בהמשך לאמור, **בית המשפט הנכבד מתבקש להורות על קיום דיון דחוף בעתירה, וכן להורות כי הדיון בעתירה יתקיים כאילו ניתן צו על-תנאי, או לתת צו על-תנאי בטרם הדיון בעתירה.**

א. תמצית העתירה

"הנטל להוכיח כי בנסיבותיו של מקרה פלוני לא היה ניתן למנות אישה, רובץ על שכמו של השר הממנה. נטל זה איננו קל. כדי לשאתו מוטל על השר הממנה להראות כי בד[ק] את האפשרות למנות מועמדת מתאימה אך נוכח כי בנסיבות העניין הדבר אינו ניתן. אף חובת הבדיקה החלה עליו אינה קלה. כדי לעמוד בה מוטל על השר לנקוט אמצעים סבירים לאיתורה של מועמדת מתאימה. היקף האמצעים תלוי בסוג המינוי העומד על הפרק [...] לשם מילוי חובתו כזאת עליו לנקוט אמצעים סבירים שמטרתם להביא לאיתורה ולמינויה של מועמדת ראויה" (בג"ץ 453,454/94 **שדולת הנשים בישראל נ' ממשלת ישראל**, פ"ד מח(5) 501 (1994) (להלן: "**בג"ץ שדולת הנשים הראשון**"), בעמ' 529).

1. משרד האוצר הינו אחד ממשרדי הממשלה החשובים והמרכזיים ביותר במדינת ישראל, והוא אמון על גיבוש וקביעת המדיניות הכלכלית של הממשלה. למשרד האוצר ולתהליכי קבלת ההחלטות בו ישנה השפעה משמעותית על חוסנה ואיתנותה של החברה בישראל, וכן על איכות חיי התושבים במדינה. שר האוצר, מנכ"ל משרד האוצר וראשי האגפים השונים, נדרשים לקבל הכרעות קריטיות יום-יום, שמשפיעות על ההווה והעתיד של מדינת ישראל.
2. למשרד האוצר, נדרש למנות מנהל/ת כללית. בהתחשב בחשיבותו המכרעת של התפקיד לקביעת מדיניות כלכלית ותקציבית של מדינת ישראל, תפקיד המנכ"ל במשרד האוצר מהווה תפקיד מורכב, מאתגר ובעל השפעה, אשר דורש השכלה כלכלית רחבה, מוניטין מקצועי עשיר בתחום הכלכלה, אשר יסייעו לו לעמוד במשימות ובאתגרים הנדרשים מכוח התפקיד. זאת, בימי שגרה בכלל, ועל אחת כמה וכמה בתקופה רווית אתגרים כלכליים, מלחמה ארוכה רב-זירתית בעלת השפעות כלכליות משמעותיות.
3. שר האוצר ניגש למשימת המינוי. עליו להביא מועמדת/ת לאישור הממשלה. זו משרת אמון, הפטורה ממכרז, ואולם אינה פטורה מחובת הייצוג ההולם (כעולה במפורש מלשון סעיף 15 לחוק שירות המדינה (מינויים), מסעיף 6ג(א) לחוק שיווי זכויות האישה, וכפי שנקבע אף לאחרונה במסגרת פסק הדין בענין בג"ץ המנכ"ליות). המשרה אף אינה פטורה מהחובה לעמוד בכללי המשפט המנהלי, לרבות תנאי הכשירות לתפקיד והיות המינוי בתוך מתחם הסבירות.
4. אין ספק כי מדובר במשרה שיש לתת משקל עיקרי לשיקול הייצוג ההולם באישה. זאת, הן במבחן האופקי והן במבחן האנכי. במישור האופקי - אין ייצוג הולם לנשים בקרב מנכ"לי משרדי הממשלה כיום (וזאת בלשון המעטה). למעשה, כיום לא מכהנת ולו אישה אחת כמנכ"לית משרד ממשלתי במינוי קבוע. מבין 31 המנכ"לים המכהנים במשרדי הממשלה, יש רק אישה אחת, גב' דרורית שטיינמץ, המכהנת כמ"מ מנכ"ל משרד ראש הממשלה, וכל יתר 30 המנהלים הכלליים הם גברים. במישור האנכי - כל ההנהלה הבכירה במשרד האוצר, ודאי זו המקצועית, מאוישת על ידי גברים.
5. בהיעדר ייצוג הולם לנשים, מוטלת החובה על שר האוצר (הגורם הממליץ לממשלה), ועל הממשלה (הגורם הממנה) לפעול ביתר שאת על מנת שיהיה ייצוג הולם. כאמור מדובר בנטל כבד, שלא הורם כלל ועיקר.

6. מה עושה שר האוצר? הוא "שוקל בכובד ראש" את הנושא. הוא גם פונה, לדבריו, למועמדת. אחת בלבד. היא מסרבת. הוא ממליץ על אילן רוס, המשיב 6, שהוא חסר כל השכלה כלכלית ואין לו כל ניסיון כלכלי רלבנטי לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר - המשיב 6 מחזיק בתואר ראשון בלימודי ארץ ישראל ובתואר שני במשפטים (שניהם מאוניברסיטת בר אילן). הרקע התעסוקתי שלו כולל תפקידים במוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים, לרבות תפקיד בדרגת מקבילה לתת-אלוף בצה"ל, תפקיד כסמנכ"ל המועצה האזורית מטה בנימין, וכהונה בת כשנתיים וחצי בתפקיד מנכ"ל אותה מועצה. רקע, אשר על פי כל קנה מידה אינו מכשיר אותו לתפקיד כבד משקל זה.
7. ועדת המינויים מתכנסת לבחון את המינוי. ועדת המינויים ציינה כי "היא לקחה בחשבון את העובדה כי המועמד נעדר השכלה כלכלית אקדמית, אך סברה כי מדובר בפער הניתן להשלמה בלימוד, ובמערך מקצועי תומך ומשמעותי כפי שיש כיום בלשכת מנכ"ל משרד האוצר". היא מוצאת אותו מתאים לתפקיד וממליצה למנותו כמנכ"ל משרד האוצר. הוועדה פונה לשר כדי לשמוע באילו פעולות הוא נקט כדי לעמוד בחובת הייצוג ההולם. הוא מפרט לה במכתבו את כל הפעולות שעשה, שהן שתיים - "שקילה בכובד ראש" וכן פנייה למועמדת. אחת. הוועדה תומכת במינוי. היא סבורה שלנוכח הדחיפות לאישור תקציב המדינה ושעת המלחמה, ובהיעדר הנחיות ברורות בעת הזאת בחלוף שבועיים בלבד מפסיקת בג"ץ, היא תומכת במינוי.
8. המינוי מובא לאישור הממשלה, יחד עם החלטת ועדת המינויים ויחד עם חוות דעת משפטית של היועץ המשפטי של שר האוצר, עו"ד אסי מסינג (להלן: "**חוות הדעת המשפטית**"). חוות הדעת המשפטית מצביעה על הקשיים הרבים הכרוכים במינוי - הן במישור של כשירות והתאמה של המשיב 6 לתפקיד, בהיעדר השכלה וניסיון רלבנטיים והן במישור של חובת הייצוג ההולם. במישור הכשירות וההתאמה לתפקיד - חוות הדעת המשפטית מצביעה על קשיים מהותיים שמינויו של המשיב 6 מעורר, לאור היעדר השכלה וניסיון מתאים, ועל רקע התפקיד הייחודי של מנכ"ל משרד האוצר, חשיבות התפקיד וסמכויותיו על פי דין ונוהג. כעולה מחוות הדעת המשפטית, לא הובאו לידיעת ועדת המינויים הסמכויות המקצועיות, הייחודיות והמורכבות הנתונות למנכ"ל משרד האוצר, אשר הוצגו בהרחבה בדו"ח הוועדה לבחינת סמכויות הנהלת משרד האוצר וממילא ועדת המינויים לא נתנה משקל בהחלטתה לכל הקשיים הנובעים מתפקיד מנכ"ל במשרד האוצר, והיא מורה לממשלה לשקול כל אלה. במישור של חובת הייצוג ההולם קובעת חוות הדעת המשפטית שעל הממשלה לשקוד על מנת לאתר מועמדות אפשריות לתפקיד, ולתת משקל משמעותי לחובת הייצוג ההולם. היא מבהירה כי חובת הייצוג ההולם מטילה על הגורם הממנה 'חובה אקטיבית' לאיתור ולמינוי של מועמדת רלבנטית וכי על הגורם הממנה אף מוטל הנטל להוכיח במקרה המתאים שחרף חיפושים לא ניתן היה למנות אישה בהתאם לחובת הייצוג ההולם.
9. מה עושה הממשלה בעקבות זאת? ממנה את המשיב 6 למנכ"ל משרד האוצר.
10. בכך, בתמצית, עוסקת עתירה זו. בכך שהממשלה מעדיפה למנות גבר, שאינו מחזיק בכישורים המקצועיים הנדרשים לתפקיד הכל-כך חשוב של מנכ"ל משרד האוצר, על פני אישה (בין אם כזו שמחזיקה בכישורים המקצועיים המתאימים, ובין אם, ככל שסבורה הממשלה שיש לפתוח את הדלת אף למי שאינם כשירים, כזו שאינה מחזיקה בכישורים אלו). העדפה זו היא הפרה בוטה של חובת הייצוג ההולם החלה עליה, כאשר לתפיסתם של שר האוצר ושל ממשלת ישראל, כמו גם של ועדת המינויים וממלא מקום נציב שירות המדינה העומד בראשה, שקילה בכובד ראש + פנייה למועמדת (אחת) אישה ממצה את חובותיהם לפעול לייצוג הולם של נשים.

11. מינוי זה אינו יכול לעמוד. גם כי הוא חורג באופן קיצוני ממתחם הסבירות וגם כי הוא מפלה, פוגע בשוויון ומפר את חובת הייצוג ההולם. כבר לפני למעלה מ-30 שנים, בבג"ץ שדולת הנשים הראשון, ביטל בית משפט נכבד זה, מינויים של שלושה גברים לתפקידי דירקטורים בחברות ממשלתיות, מאחר והופרה החובה לייצוג הולם. שם היה מדובר במינויים ראויים, אלא שהפרת החובה לייצוג הולם של נשים הביאה לביטולם. בעניינינו, מקל וחומר ברור כי יש לבטל את המינוי. ברור כי מינוי שאינו ראוי לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר, החורג באופן קיצוני ממתחם הסבירות, תוך הפרה בוטה של החובה למתן ייצוג הולם לנשים, אינו יכול לעמוד. מכאן עתירה זו.

ב. הצדדים לעתירה

12. **העותרת 1, שדולת הנשים בישראל**, היא עמותה הפועלת משנת 1984 לקידום זכויותיהן של נשים ולמען שוויון מגדרי בישראל. במשך השנים הגישה שדולת הנשים שורה של עתירות לבית משפט נכבד זה, ובכלל זה עתירות שעניינן ייצוג הולם של נשים, ובין היתר – בדירקטוריונים של רשות הנמלים והרכבות ובבתי הזיקוק לנפט, במוסד לביטוח לאומי, ברשות למלחמה בסמים, בוועדה הציבורית בעניין המשט הימי (ועדת טירקל), בוועדה לבחירת שופטים, ובבג"ץ המנכ"ליות.

13. **העותרת 2, נעמת תנועת הנשים של ישראל**, היא עמותה ללא מטרות רווח, ארגון הנשים הגדול בישראל, ששורשיו עוד טרם קום המדינה, אשר אחת ממטרותיו העיקריות, הינה צמצום הפליה נגד נשים, קידום שוויון הזדמנויות וייצוג הולם לנשים, בעבודה ובמרחב הציבורי בכלל. נעמת מקדמת את מטרותיה אלה, בין היתר, באמצעות יוזמות חקיקה, מתן יעוץ וייצוג משפטי, מאבקים ציבוריים ומשפטיים. בין השאר הובילה נעמת והיתה שותפה להליכים מול רשות המיס, הנהלת בתי הדין הרבניים, המועצות דתיות, ובבג"ץ המנכ"ליות.

14. **העותרת 3, פורום דבורה: נשים במדיניות חוץ וביטחון לאומי**, היא עמותה א-מפלגתית, ללא כוונת רווח, הפועלת מאז שנת 2015, המורכבת מרשת של נשים מקצועיות במגוון תחומים הקשורים לביטחון הלאומי ולמדיניות החוץ של מדינת ישראל. החזון של פורום דבורה הוא ייצוג שוויוני לנשים במוקדי קבלת החלטות בנושאים ביטחוניים-מדיניים, בממסד הביטחוני-מדיני הישראלי ובשיח הציבורי, על בסיס ההבנה כי יש בכך כדי לתרום לביטחון הלאומי של ישראל, והיא היתה אחת העותרות בבג"ץ המנכ"ליות.

15. **המשיבה 1, ממשלת ישראל ה-37**, היא הרשות המבצעת במדינת ישראל, שהושבעה לכהונתה ביום 29.12.2022, ואישרה את מינויו של המשיב 6 למנכ"ל משרד האוצר.

16. **המשיב 2, שר האוצר**, הוא שר בממשלה והוא מי שהביא את מינויו של המשיב 6 לאישור הממשלה.

17. **המשיב 3, ממלא מקום נציב שירות המדינה**, אמון, בהתאם להוראת סעיף 15א(ה) לחוק שירות המדינה (מינויים), על קידום הוראות החוק, והוא אף שעומד בראש ועדת המינויים הדנה בהמלצת שר האוצר למינויו של מנכ"ל משרד האוצר.

18. **המשיבה 4, היועצת המשפטית לממשלה**, היא הפרשנית המוסמכת והמחייבת של הדין כלפי הממשלה.

19. **המשיבה 5, הרשות לקידום מעמד האישה**, היא גוף סטטוטורי שהוקם תחת משרד ראש הממשלה ומטרתו, המפורטת בחוק הרשות לקידום מעמד האישה, התשנ"ח-1998 היא לקדם שוויון בין נשים לגברים בישראל.

20. **המשיב 6, אילן רום**, הוא מי שמונה למנכ"ל משרד האוצר ושכנגד מינויו מוגשת עתירה זו.

ג. התשתית העובדתית

21. מינוי מנכ"ל בשירות המדינה נעשה בהתאם לסעיף 12 לחוק שירות המדינה, הקובע כדלקמן:
"הממשלה תמנה, בכפוף להוראות חוק זה ובתנאים שתקבע, לכל משרד מנהל כללי על פי הצעת השר הממונה על אותו משרד, ועל המינוי לא תחול חובת המכרז לפי סעיף 19".
22. אם כן, מינוי מנהל כללי למשרד האוצר, פטור מחובת המכרז, אך כפוף לחובת הייצוג ההולם ונעשה על ידי הממשלה, לפי הצעת שר האוצר.
23. כך קובע סעיף 15א(א) לחוק שירות המדינה (מינויים):
"בקרב העובדים בשירות המדינה, בכלל הדרגות והמקצועות, בכל משרד ובכל יחידת סמך, יינתן ביטוי הולם, בנסיבות הענין, לייצוגם של בני שני המינים...".
24. גם סעיף 6ג לחוק שיווי זכויות האשה קובע את חובת הייצוג לנשים בגופים ציבוריים, ובכללם משרדי הממשלה לרבות יחידותיו ויחידות הסמך שלהם.
25. בהתאם לפסקה 17.122 להוראות התקשי"ר, הצעה למינוי של אדם כמנהל כללי תוגש על ידי השר לנציב שירות המדינה, בהתאם לפסקה 11.963, והוא יביא אותה בפני ועדת מינויים, שהרכבה נקבע על פי החלטות הממשלה בנושא. חובת הייצוג ההולם בנוסף להיותה קבועה בדין, קבועה גם בנוהל ועדת המינויים הקובע בפרק "הצעת שר למינוי מועמד" כי: "על הפעלת שיקול דעתו של השר חל, בין היתר, הקבוע בסעיף 15א(א) לחוק המינויים בכל הקשור לחובת הייצוג ההולם".

נספח 1: נוהל עבודת ועדת המינויים 1.1.2019.

26. על רקע הפרסומים בדבר הכוונה למנות את המשיב 6 למנכ"ל משרד האוצר, בימים 11-12.2.25 פנו "פורום הכלכלנים למען הדמוקרטיה" וממלאי תפקידים בכירים לשעבר במשרד האוצר ובבנק ישראל לגורמים שונים ובכלל זה לשר האוצר ולוועדה המייעצת למינויים בכירים בנציבות שירות המדינה (להלן: "ועדת המינויים") בדרישה שלא לאשר את המינוי. זאת, בין היתר, מאחר ומנכ"ל משרד האוצר נדרש במסגרת תפקידו להוביל דיוני עומק כלכליים עם הנהלת המשרד על מצב המשק; להבין את מערכת המיסים על מורכבותה והשלכותיה; לתחזק קשר שוטף ומבוסס אמון עם מוסדות פיננסים מקומיים ובינלאומיים; למנוע ולפתור משברים בשוק ההון, ועוד ועוד, והמשיב 6 נעדר כל השכלה כלכלית רלבנטית וכל ניסיון מקצועי רלוונטי וכי אינו בעל היכרות מספקת עם תחומי הליבה של הניהול הכלכלי הממשלתי.

- נספח 2: מכתבים מטעם פורום הכלכלנים בדרישה לעצור את המינוי (אחד המכתבים באיכות ירודה כפי שמופיע בפרסום באינטרנט).

נספח 3: פרסומים בגין דרישת פורום הכלכלנים שלא לאשר את מינוי של המשיב 6.

27. ביום 24.2.2025 קיבל בית המשפט העליון, במסגרת בג"ץ המנכ"ליות, את העתירה שהגישו שדולת הנשים, נעמת ופורום דבורה, בגין היעדר ייצוג הולם לנשים בתפקידי מנכ"ליות משרדים ממשלתיים ובמאות משרות אמון בכירות אחרות, וקבע בפסק-הדין, באופן חד-משמעי, כי חובת הייצוג ההולם חלה גם על מינוי משרת מנכ"ל משרד ממשלתי, כי היעדר נשים בתפקידי מנכ"ליות במשרדי הממשלה, כמו גם ביתר משרות האמון, מהווה הפרה בוטה של חובת הייצוג ההולם הקבועה בדין, וכי יש לשים סוף להדרה השיטתית של נשים ממוקדי קבלת ההחלטות. לצד זאת, הורה בית המשפט לממשלה לקבוע בתוך 6 חודשים מנגנון שיבטיח ייצוג הולם של נשים בפועל, בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוק ובפסיקה.

28. ביום 6.3.25 אישרה ועדת המינויים מספר מינויים ובכלל זה את מינויו של המשיב 6. ענין זה נלמד מפרסום בתקשורת ביום 9.3.25, לפיו נציבות שירות המדינה אישרה בשבוע שקדם לכך את מינויים של 4 מנכ"לים חדשים גברים - במשרד האוצר, משרד התקשורת, משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה ובמשרד להגנת הסביבה, וכי מינויים אלה יובאו לאישור הממשלה. מינויים של מר רמי רוזן כמנכ"ל המשרד להגנת הסביבה ושל מר עומר שכטר כמנכ"ל משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה אושרו עוד באותו היום בממשלה.

נספח 4: כתבה באתר "וואלה" מיום 9.3.25 בדבר הכוונה למנות 4 גברים כמנכ"לי משרדי ממשלה.

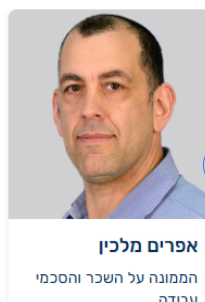
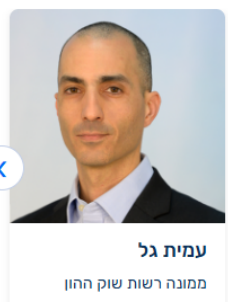
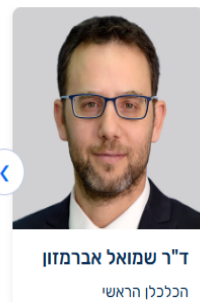
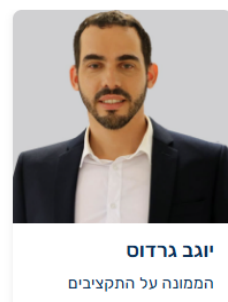
29. ביום 13.3.25, על רקע האמור, ונוכח אישור ועדת המינויים את מינויו של המשיב 6 למנכ"ל משרד האוצר, למרות היותו חסר כל השכלה כלכלית וניסיון בתחומי הכלכלה והמדיניות, פנו העותרות לגורמי הממשלה, לנציבות שירות המדינה וליועצים המשפטיים הרלבנטיים, בגין הפרת חובת הייצוג ההולם, והצביעו על קשיים מהותיים ועל הפרה בוטה של חובת הייצוג ההולם במינויים שנעשו בכלל, ובמינוי זה בפרט.

30. בנוגע למשיב 6, העותרות פנו בדרישה לפעול באופן מידי לתיקון הפרת הדין, לבטל את אישור מינויו של המשיב 6 בועדת המינויים, לא לאשר את המינוי בממשלה, ולפעול באופן אקטיבי על מנת לאתר ולמנות אשה ראויה ומתאימה לתפקיד. כן פנו העותרות וביקשו כי נוכח דחיפות הענין וחשיבותו, תינתן התייחסות לפנייתן לאתגר, טרם ישיבת הממשלה שצפויה לדון באישור המינויים שטרם אושרו, ולא יאוחר מיום 18.3.25.

נספח 5: מכתב מיצוי ההליכים מטעם העותרות מיום 13.3.25.

31. ביום 18.3.25, כאשר מתוך 31 מנכ"לים מכהנים במשרדי הממשלה, במינוי זמני או קבוע, יש רק אשה אחת, וכל יתר ה-30 הם גברים, אישרה הממשלה את מינויו של המשיב 6 למנכ"ל משרד האוצר. המינוי פורסם ברשומות ביום 30.3.25.

32. לצד זאת – זוהי צמרת משרד האוצר (לצדו של שר האוצר, מר בצלאל סמוטריץ'): :

33. כפי שניתן להתרשם, כל מקבלי ההחלטות הכלכליות הם גברים, וייצוגן של נשים בראשות המשרד, לא בלבד שמועט מאוד ואיננו הולם, בלשון המעטה, אלא אף המינוי היחיד של האשה בצמרת המשרד, הינו בעניינים שאינם ליבת פעילותו של המשרד.

34. חרף האמור, עד למועד הגשת עתירה זו לא ניתנה כל תגובה לפניית העותרות, מאף אחד מהגורמים אליהן פנו העותרות בענין זה טרם המינוי.

35. על מנת לסבר את האוזן נביא חלקים מההחלטה למנות את המשיב 6, כלשונם:

"נוכח ניסיונו הניהולי העשיר והייחודי, וניסיונו המקצועי העשיר, סברה ועדת המינויים כי מר רום ראוי ומתאים לתפקיד. עוד ציינה ועדת המינויים כי לקחה בחשבון את העובדה כי המועמד נעדר השכלה כלכלית אקדמית, אך סברה כי מדובר בפער הניתן להשלמה בלימוד, ובמערך מקצועי תומך ומשמעותי כפי שיש כיום בלשכת מנכ"ל האוצר. על כן מצאה הוועדה את מר רום מתאים לתפקיד, והמליצה למנותו לכהונה כמנהל הכללי של משרד האוצר" (עמ' 2 להחלטת המינוי, פסקה שביעית).

...

"בפני ועדת המינויים שדנה במינויו המוצע של מר רום פורטו הפעולות שננקטו על ידי שר האוצר כדי לעמוד בחובת הייצוג ההולם על פי דין. ממכתבו של שר האוצר לחברי הוועדה עולה כי הוא שקל את הנושא בכובד ראש ואף פנה מיוזמתו למועמדת שעונה על דרישות התפקיד. למרבה הצער, המועמדת סירבה להצעתו של שר האוצר להתמנות לתפקיד, וביקשה להישאר בתפקידה במגזר הפרטי. לאחר מכן, החליט השר להציע את מועמדותו של מר רום לתפקיד. נוכח האמור לעיל, הוועדה סברה כי לנוכח הדחיפות לאישור תקציב המדינה ושעת המלחמה, ובהיעדר הנחיות ברורות בעת הזאת בחלוף שבועיים בלבד מפסיקת בג"ץ, היא תומכת במינוי". (עמ' 3 להחלטת המינוי, פסקה רביעית).

נספח 6: החלטת מינוי המשיב 6 למנכ"ל משרד האוצר מיום 18.3.25, אליה מצורפת חוות הדעת המשפטית של יועמ"ש משרד האוצר.

נספח 7: פרסום המינוי של המשיב 6 ברשומות מיום 30.3.25.

36. כפי שניתן לראות מההחלטה נשוא עתירה זו, חובת הייצוג ההולם בעניינינו, אשר היתה גלויה וידועה היטב לכל הגורמים הרלבנטיים, מופרת באופן בוטה. כך, במקום לנקוט בכל האמצעים הסבירים על מנת למנות אישה, בהינתן המצב של היעדר ייצוג חמור של נשים בקרב מנכ"לי משרדי הממשלה, הסתפק השר ב"שקילה בכובד ראש", ובהצעת המשרה למועמדת אחת בלבד, שסירבה, ואז מיהר למנות גבר, ללא כישורים מתאימים לתפקיד. זאת, כאמור, בניגוד לחובה שהודגשה אף בהחלטה עצמה, כמו גם בחוות הדעת המשפטית שצורפה לה, לפעול באופן אקטיבי לאיתור אישה מתאימה לתפקיד, ולקביעה כי על הגורם הממנה מוטל נטל כבד להראות שלא היה ניתן למנות אישה לתפקיד. בעניינינו, בנסיבות העניין כמתואר לעיל, ברי כי נטל זה לא הורם.

37. כך מופרת, באופן הכי בוטה שאפשר, חובת הייצוג ההולם החלה על הממשלה ועל השר. לתפיסתם של השר, ועדת המינויים והממשלה, פנייה יזומה לאשה אחת בלבד לא רק שמקיימת את החובה לפעול לייצוג הולם של נשים, אלא אף סוללת את הדרך למינויו של גבר, חסר כישורים לתפקיד. כך פועלת ממשלת ישראל לקיום החובה של ייצוג הולם של נשים. מצב דברים זה, כפי שיוסבר להלן, אינו יכול להישאר על כנו, ומחייב התערבות של בית משפט נכבד זה.

ד. הטיעון המשפטי

38. השאלות המשפטיות העומדות להכרעה בהליך כאן, ואשר שלובות זו בזו, היא האם על ידי פניה למועמדת כשירה אחת יצא השר כדי חובתו – הן החובה לפעול למינוי באופן המקיים את חובת הייצוג ההולם, והן החובה לפעול למינוי מועמד בעל כישורים מתאימים לתפקיד.

39. במקרה שלפנינו אין ספק לגבי כל אחד מהבאים:

א. משרד האוצר הוא אחד המשרדים הכי חשובים לקיומה ולתפקודה של מדינת ישראל. בהתאם, גם משרת מנכ"ל המשרד היא בעלת חשיבות עצומה, והיא מחייבת שמי שממלא אותה יהיה בעל ההשכלה, הניסיון, הכישורים והיכולות המתאימות.

ב. המשיב 6 איננו בעל הכישורים המתאימים לתפקיד, ובכלל זה איננו בעל השכלה וניסיון רלבנטיים לתפקיד.

ג. הדין מחייב, במפורש, לפעול לייצוג הולם במינוי למשרת מנכ"ל משרד האוצר.

ד. אין ייצוג הולם לנשים בדרג מנכ"לים במשרדי הממשלה (מתוך 31 משרדים בהם מכהנים מנכ"לים, רק 1 היא אשה וגם זאת במינוי כמ"מ בלבד, ויתר ה-30 הם גברים).

ה. בהיעדר ייצוג הולם, חלה על הגורם הממנה חובה מוגברת לפעול באופן אקטיבי לאיתור ולמינוי של מועמדת רלבנטית וכי על הגורם הממנה אף מוטל נטל כבד להוכיח, שחרף חיפושים אקטיביים ומשמעותיים, לא ניתן היה למנות אישה בהתאם לחובת הייצוג ההולם (כך קובע הדין בשורה ארוכה של פסקי דין, וכך גם כתוב בהחלטת המינוי נשוא הליך זה).

ו. פעולותיו של השר במסגרת חובת הייצוג ההולם הסתכמו בטענה בדבר "שקילה בכובד ראש" ובפנייה יזומה (!) מצדו לאשה, אחת, במגזר הפרטי, שסירבה למינוי.

ז. בכל הכבוד, שקילה בכובד ראש ופנייה לאשה אחת, אינן מקיימות את חובת הייצוג ההולם.

ח. הגורם הממנה לא הרים את הנטל המוטל עליו כאמור לעיל.

40. בהמשך לאמור, לא יעלה על הדעת כי בכל מדינת ישראל אין אשה אחת, הראויה לאמונו של שר האוצר, שהיא בעלת הכישורים הראויים, ובכלל זה השכלה כלכלית וניסיון כלכלי רלבנטי, לכהן בתפקיד מנכ"לית משרד האוצר. למעשה, גם השר והממשלה לא טענו אחרת. הם רק סברו ששקילה בכובד ראש ופנייה לאשה אחת למלא את התפקיד, מקיימות את החובה לפעול לייצוג הולם של נשים, נוכח הדחיפות שבאישור תקציב ושעת המלחמה בה מצויה המדינה. יאמר כבר עתה כי טענת הדחיפות אינה עומדת לנוכח העובדה שמדובר בשישה ימים בלבד לפני אישור התקציב, ולנוכח העובדה שמי שממונה בסופו של דבר אינו כשיר בשלב הזה, כך על פי הודאת המשיבים עצמם, ונדרש לתהליך למידה.

41. בנסיבות אלה, בכל הכבוד, אין מנוס אלא להורות על ביטול מינויו המשיב 6 למנכ"ל משרד האוצר, ולהורות לממשלה ולשר לפעול, באופן אמיתי, לקיום חובת הייצוג ההולם.

42. סדר טיעוננו יהיה כמפורט להלן.
43. **בפרק ד.1.** נעמוד על חשיבותו של תפקיד מנכ"ל משרד האוצר, ובכלל זה נתייחס לוועדת קוצ'יק – הרקע להקמתה, תכליתה ומסקנותיה, לרבות תנאי הסף שנקבעו למשרת מנכ"ל משרד האוצר, ונראה כי מינוי המשיב 6, כשהוא חסר השכלה וניסיון רלבנטיים, הינו בלתי סביר באופן קיצוני.
44. **בפרק ד.2.** נדון במסגרת החוקית והחוקתית, ונעמוד על הפגיעה הקשה בשוויון, בניגוד להוראות חוק שירות המדינה (מינויים), בניגוד להוראות חוק שיווי זכויות האשה, ותוך פגיעה בזכות החוקתית לשוויון, שאינה עומדת באף אחד מתנאי פסקת ההגבלה.
45. **בפרק ד.3.** נדון בתכליתה של חובת הייצוג ההולם, נסקור את החובות החלות על הגורם הממנה מכוח חובת הייצוג ההולם, כפי שנקבע בפסיקה, ונראה כי הן השר, הן ועדת המינויים והן הממשלה הפרו באופן בוטה את חובת הייצוג ההולם ולא הרימו את הנטל המוטל עליהם להראות כי לא ניתן היה למנות אשה לתפקיד.
46. **בפרק ד.4.** נעמוד על היחס בין ההליך כאן לבין בג"ץ המנכ"ליות.

ד.1. אופיו וחשיבותו של תפקיד מנכ"ל משרד האוצר מחייבים השכלה וניסיון כלכליים רלבנטיים ומשמעותיים, שאינם מתקיימים במשיב 6. מינויו לתפקיד חורג ממתחם הסבירות באופן קיצוני

47. משרד האוצר הינו אחד ממשרדי הממשלה החשובים והמרכזיים ביותר במדינת ישראל, והוא אמון על גיבוש וקביעת המדיניות הכלכלית של הממשלה. למשרד האוצר ולתהליכי קבלת ההחלטות בו ישנה השפעה משמעותית על חוסנה ואיתנותה של החברה בישראל, וכן על איכות חיי התושבים במדינה. שר האוצר, מנכ"ל משרד האוצר וראשי האגפים השונים, נדרשים לקבל מדי יום הכרעות קריטיות, שמשפיעות על ההווה והעתיד של מדינת ישראל.

48. בהתחשב בחשיבותו המכרעת של התפקיד לקביעת מדיניות כלכלית ותקציבית של מדינת ישראל, תפקיד המנכ"ל במשרד האוצר מהווה תפקיד מורכב, מאתגר ובעל השפעה, אשר דורש השכלה כלכלית רחבה, מוניטין מקצועי עשיר בתחום הכלכלה, אשר יסייעו לו לעמוד במשימות ובאתגרים הנדרשים מכוח התפקיד. זאת, בימי שגרה בכלל, ובתקופה רוויות אתגרים כלכליים, מלחמה ארוכה רב-זירתית בעלת השפעות כלכליות משמעותיות, בפרט. כפי שנראה להלן, מינויו של המשיב 6 לתפקיד המקצועי הבכיר ביותר במשרד האוצר, כשהוא חסר כל השכלה כלכלית אקדמית, וחסר כל ניסיון כלכלי מהותי רלוונטי, הינו בלתי סביר באופן קיצוני.

49. תפקידיו העיקריים של משרד האוצר כוללים תכנון וביצוע המדיניות הכלכלית-פיסקאלית של המדינה; ויסות הפעילות הכלכלית והעסקית במשק; קביעה וחלוקה של תקציב המדינה השנתי לפעילות הממשלה; ניהול הכנסות המדינה וגביית המיסים; ניהול נכסי המדינה וקביעת מדיניות השכר ותנאי העבודה במגזר הציבורי. למשרד האוצר מספר אגפים: התקציבים, החשב הכללי, השכר והסכמי עבודה, הכלכלן הראשי - הכנסות המדינה, מחקר וקשרים בינלאומיים. כפופים למשרד האוצר גם רשות המיסים, רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ורשות החברות הממשלתיות (ראו באתר משרד האוצר:

www.gov.il/he/pages/about_mof).

50. ביום 19.6.2017 מינה שר האוצר דאז (מר משה כחלון) את הוועדה לבחינת סמכויות משרד האוצר (להלן: **"ועדת קוצ'יק"**), שהתבקשה לבחון את מבנה הסמכויות של מנכ"ל משרד האוצר וראשי האגפים השונים, לרבות מנהלי יחידות הסמך – בעקבות דו"חות מבקר המדינה בעניין "הכנת תקציב 2011-2012 ועמידה ביעד הגירעון" מחודש יולי 2014 ובעניין "הסדרי הפנסיה במדינה" מחודש אוקטובר 2016. דו"חות אלו עמדו על קשיים מערכתיים ומתמשכים בעבודת משרד האוצר, אשר נבעו, בין היתר, ממורכבות מבנה הנהלת המשרד, מתהליך קבלת ההחלטות, הקשורים להתנהלות ולשיתוף הפעולה בין האגפים, ולחלוקת הסמכויות בין ראשי אגפי המשרד לבין מנכ"ל משרד האוצר.

51. הועדה פרסמה את מסקנותיה בדצמבר 2017 (להלן: **"דו"ח ועדת קוצ'יק"** או **"הדו"ח"**). בפני הוועדה הצטיירה תמונה מדאיגה של תרבות ארגונית נשחקת, וחשש לפגיעה בעבודה המקצועית של משרד האוצר (עמ' 31 לדו"ח). ממצאים אלה חידדו את המורכבות הייחודית של משרד האוצר בכלל, ואת תפקיד המנכ"ל בפרט, אשר עומד בראש המשרד, בתפקיד מקצועי.

נספח 8: דו"ח הוועדה לבחינת סמכויות הנהלת משרד האוצר (ועדת קוצ'יק) מדצמבר 2017.

52. כמפורט בדו"ח ועדת קוצ'יק, למשרד האוצר ולתהליכי קבלת ההחלטות בו ישנה השפעה משמעותית על חוסנה ואיתנותה של החברה בישראל, וכן על איכות חיי התושבים במדינה. השפעה זו קשורה באופן ישיר באיכות וביעילות של תהליכי התכנון וקבלת ההחלטות במשרד, ובממשק שלו עם משרדי הממשלה השונים. שר האוצר, מנכ"ל משרד האוצר וראשי האגפים השונים, נדרשים לקבל הכרעות קריטיות יום-יום, שמשפיעות על ההווה והעתיד של מדינת ישראל. תפקיד המנכ"ל במשרד האוצר מהווה תפקיד מורכב, מאתגר ובעל השפעה, אשר דורש השכלה כלכלית רחבה, מוניטין מקצועי עשיר בתחום הכלכלה, אשר יסייעו לו, בין היתר, להיות דמות בת-סמכא כלפי יתר ראשי האגפים (עמ' 7 ו-45 לדו"ח).

53. נזכיר כי במשטר הפרלמנטרי הנוהג בישראל, אין דרישה כי השרים הנבחרים יהיו בעלי מומחיות מקצועית בתחום משרדם. היעדר מומחיות זו (ובענייננו של שר האוצר מר בצלאל סמוטריץ'), מטבע הדברים, מגביר את התלות בדרג המקצועי של המשרד – לרבות במנכ"ל משרד האוצר. כדי לקיים חיבור מקצועי-ביצועי כאמור, חייב מנכ"ל משרד האוצר להיות איש מקצוע מן המעלה הראשונה בתחומי הכלכלה והכספים. דרישה זו הינה תנאי הכרחי לתפקודו התקין והאפקטיבי של המשרד. כפי שנקבע בדו"ח, אחת הסיבות המרכזיות ליכולתה של מדינת ישראל להתמודד בעבר עם משברים כלכליים חמורים, הייתה שמירה קפדנית על דרג פקידות מקצועי ועצמאי במשרד האוצר, ובכלל זאת – מינוי מנכ"לים בעלי כישורים ומומחיות מהותיים, שפעלו באופן עצמאי והציגו לשר האוצר חלופות מדיניות, תוך המלצות על בסיס שיקולים מקצועיים גרידא (עמ' 9 ו-35 לדו"ח).

54. סקירה של מנכ"לי משרד האוצר לדורותיהם מלמדת כי כולם, ללא יוצא מן הכלל, היו כלכלנים בהכשרתם ובעלי ניסיון מקצועי משמעותי בתחום הכלכלה (הרשימה פורסמה באתר המשרד: www.gov.il/apps/mof/roleholders/ceo.html). לצורך המחשה, להלן מספר דוגמאות של הרקע המקצועי וההשכלה של מנכ"לי משרד האוצר שכינהו בעשור האחרון - **רם בלינקוב**, מנכ"ל משרד האוצר החל מיוני 2021 ועד יוני 2023 הינו כלכלן, וכיהן כממונה על התקציבים במשרד האוצר, מנכ"ל משרד הפנים ויו"ר דירקטוריון חברת נמלי ישראל; **קרן טרנר**, מנכ"לית משרד האוצר החל ממאי 2020 ועד אוקטובר 2020, כיהנה גם כמנכ"לית משרד התחבורה, ובעלת תואר ראשון בכלכלה ובמנהל עסקים (בהצטיינות), עם התמחות במימון וחשבונאות; **שי באב"ד**, כיהן כמנכ"ל משרד האוצר בשנים 2015-2020, בוגר תואר ראשון ומשפטים, ותואר שני בכלכלה ומימון (MSc.) באוניברסיטת *London School of Economics and Political Science*, ובוגר קורס מנהלים בכירים מאוניברסיטת הרווארד, כיהן גם

כמנכ"ל הרשות השנייה לרדיו ולטלוויזיה ומנכ"ל צים ישראל והמזרח הקרוב, וכראש אגף התקציבים והכלכלה של חברת צים; **יעל אנדורן**, האישה הראשונה שכיהנה כמנכ"לית משרד האוצר בשנים 2013-2015, בעלת תואר ראשון בכלכלה וסוציולוגיה ותואר שני במנהל עסקים, החלה את הקריירה באגף התקציבים של משרד האוצר, והתקדמה עד לתפקיד סגנית ראש האגף, הייתה אחראית על אגף תקציבי בריאות, הרווחה והחינוך בשנת 2003, וכיהנה כמנהלת מיוחדת של קרנות הפנסיה של המדינה כשהיו בגירעון כבד, ואיחדה את הקרנות לגוף "עמיתים". מן הדוגמאות לעיל עולה בבירור, כי משרת מנכ"ל משרד האוצר אוישה לאורך השנים על-ידי אנשי מקצוע בעלי מומחיות כלכלית עמוקה וניסיון רלוונטי משמעותי. דרישת המומחיות עולה אף מאיוש התפקידים הבכירים האחרים במשרד האוצר.

55. החלטת הממשלה מס' 86 מיום 10.5.2009, בנושא "כישורי סף למנהלים כלליים במשרדי הממשלה", קובעת כי מועמד למשרת מנכ"ל משרד ממשלתי יהיה בעל תואר אקדמי וניסיון ניהולי בכיר.

נספח 9: החלטת ממשלה מס' 86 מיום 10.5.09 בנושא "כישורי סף למנהלים כלליים במשרדי הממשלה".

56. כפי שקבע בית המשפט העליון בענין בג"ץ 5657/09 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל** (24.11.2009) (להלן: "בג"ץ ג'רבי"), שעסק בביטול מינויו הזמני של מר שר-שלום ג'רבי למנכ"ל משרד המדע, לתקופת ניסיון בת 6 חודשים - "מנהל כללי של משרד ממשלתי עומד בראש המערכת ההיררכית של המשרד, והוא כפוף לשר, האחראי כלפי הממשלה על פעילות משרדו. רמתו האישית-מוסרית, המקצועית והניהולית של מנכ"ל המשרד הינה גורם מכריע בתפקודו של המשרד הכפוף לניהולו. יכולותיו, נסיונו, אישיותו ומקצועיותו של המנכ"ל מקרינים על כלל המערכת הנתונה לשליטתו. הוא ממונה באופן ישיר על מערך העובדים במשרד, ואחראי על דרך תפקודם ועל המשמעת והסדר בדרך התנהלותם. הוא מופקד על קביעת סדרי העדיפויות בביצוע המטלות המוטלות על המשרד, על אופן ניצול התקציבים המוקצים למשרד, ועל פתרון בעיות כוח אדם ובעיות אנוש במשרד. הוא מהווה הגורם הניהולי הבכיר ביותר בשירות המדינה, האחראי על מערכת תפקודית רחבת-היקף, שלה רבדים רבים ומגוונים, המחייבים קיומם של כישורי סף מקצועיים וניהוליים גבוהים במיוחד מבעל המשרה" (סעיף 31 לבג"ץ ג'רבי).

57. כן נקבע כי תנאי הסף שנקבעו בהחלטת ממשלה 86 הם בבחינת "אמות מידה מינימאליות הכרחיות להתאמות של מועמד למשרה" וכי החלטת ממשלה מס' 86 מחייבת את ועדת המינויים לערוך בדיקה פרטנית, מעבר לתנאי הסף (סעיפים 24, 33 לבג"ץ ג'רבי). זאת, בין היתר, על רקע חובתם של משיבי הממשלה, לפעול כנאמנים של הציבור, ובהקשר שלפנינו – לפעול על מנת שבשירות המדינה, וודאי בתפקידים הכי בכירים בו, ישמשו הגורמים הכי מקצועיים וראויים שיכולים להיות, וזאת על מנת לקיים בצורה המיטבית את התפקיד לשם מונו, על מנת לשמור על רמתו ואיכותו של השירות הציבורי (לענין זה ראו למשל, בג"ץ 4646/08 **יואל לביא נ' ראש הממשלה** (12.10.2008), בפסקה 9).

58. באשר לוועדת קוצ'יק, הכרעתה העקרונית של הוועדה היתה להותיר את המבנה הבסיסי של משרד האוצר כפי שהוא, ולעצב את תפקיד המנכ"ל כדמות משמעותית בעבודה הבין-אגפית, ובעבודת המטה המקצועית בנושאים הבין-אגפיים, מבלי שראשי האגפים כפופים לו מקצועית.

59. על רקע זה, ונוכח המשימות והאתגרים המונחים לפתחו של משרד האוצר ושל מנכ"ל המשרד בפרט, המחייבות הבנה כלכלית עמוקה, רחבה ומקיפה, קבע דו"ח ועדת קוצ'יק, כי יש לקבוע תנאי סף מחמירים בנוגע לאיוש התפקיד של מנכ"ל משרד האוצר (בשונה ממשרדים אחרים), כך שבתפקיד זה תשמש אישיות כלכלית בת סמכא, בעלת מוניטין וניסיון עשיר בתחום הכלכלי וכן בעלת ניסיון ניהולי, ותוך עדיפות להיכרות מעמיקה עם המגזר הציבורי (עמ' 15 לדו"ח).

60. במסגרת זו, הוצע לקבוע שאלו יהיו תנאי סף למשרת מנכ"ל משרד האוצר (תוך עיגונם בהחלטת ממשלה המתקנת את החלטה 86 לעיל):

א. השכלה: תואר ראשון בכלכלה, עדיפות לבעל הבנה עמוקה במאקרו.

ב. ניסיון: יתקיימו שני אלה:

1. 12 שנות ניסיון במשרה כלכלית;

2. 8 שנות ניסיון בתפקיד ניהולי בכיר בשירות הציבורי או הפרטי, בתאגיד בעל היקף עסקים או פעילות משמעותיים. עדיפות תינתן למי ששירת בתפקיד ניהולי-כלכלי מספר שנים במגזר הציבורי.

תקופות אלה יכולות להיות חופפות.

ג. היעדר זיקה פוליטית של המנכ"ל לשר או לשר אחר משרי הממשלה.

61. בדו"ח קוצ'יק הוצעה הגדרת תפקיד מקיפה למנכ"ל משרד האוצר, המדגישה את הצורך שממלא התפקיד יהיה בעל מקצוע מהשורה הראשונה לנוכח חשיבותו המערכתית של תפקיד זה. על פי ההמלצות, מנכ"ל משרד האוצר נושא באחריות כוללת להבטחת עבודה מקצועית, מתואמת והרמונית בין כלל אגפי המשרד, תוך גיבוש וקידום תפיסה ניהולית-כלכלית כוללת (עמ' 41 לדו"ח).

62. כחלק בלתי נפרד מהדגשת הצורך בהצבת רף מקצועי גבוה לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר, מפרט דו"ח קוצ'יק שורה של המלצות מהותיות לעניין סמכויותיו, אחריותו ותפקידיו המרכזיים של המנכ"ל – המלצות המבטאות תפיסה כוללת של תפקיד זה כעמוד התווך המקצועי והניהולי של המשרד. בין היתר, נקבעו ההמלצות הבאות:

א. קביעה והובלה של תכנית אסטרטגית למשרד האוצר ומעקב אחר יישומה, אשר ממנה תיגזר תכנית העבודה המאוחדת למשרד האוצר.

ב. ניהול ותכלול עבודת מטה בין-אגפית במשרד האוצר בכל הנוגע למדיניות כלכלית בנושאים חוצי-אגפיים משמעותיים, ובמידת הצורך לפני הצגתם בפני שר האוצר.

ג. ליבון והכרעה מקצועית במחלוקות בין-אגפיות, ובפרט כאשר מחלוקות אלו מעכבות תהליכי קבלת החלטות או מונעות קידום רפורמות. המנכ"ל ייזום דיון כולל עם כלל הגורמים הרלוונטיים, ויגיש המלצה מנומקת בכתב בדבר פתרון המחלוקת.

ד. הובלת רפורמות כלכליות משמעותיות, הנמצאות בליבת עיסוקו של המשרד וכוללות היבטים בין-אגפיים – כדוגמת רפורמות בשוק ההון.

ה. תכלול המדיניות הפיסקאלית של המשרד – המנכ"ל ינהל בקרה חודשית על ביצוע התקציב, ובמקרים של סטייה מהותית בעלת השלכות מאקרו-כלכליות – ירכז עבודת מטה לצורך גיבוש המלצות לשר האוצר בדבר נקיטת צעדים מתקנים, בשיתוף האגפים הרלוונטיים.

ו. ייסוד וניהול פורום מדיניות שכר, אשר יגבש את עמדת המשרד בנוגע להסכמי שכר והסדרים פנסיוניים משמעותיים, וישלב את כלל האגפים הרלוונטיים, לרבות אגף התקציבים, אגף שוק ההון, החשב הכללי והיועץ המשפטי של המשרד, לפי העניין.

ז. אחריות למעקב אחר מגמות מאקרו-כלכליות בזירה המקומית והבינלאומית, ובחינה שוטפת של ההשלכות האפשריות על מדיניות האוצר, לרבות ייזום צעדי התאמה למדיניות הכלכלית בישראל, בהתאם לנסיבות המשתנות.

63. המלצות ועדת קוצ'יק, כפי שפורטו לעיל, ממחישות בבירור כי משרת מנכ"ל משרד האוצר איננה עוד תפקיד ניהולי אלא תפקיד מהותי, אסטרטגי ובעל משקל מקצועי מהמעלה הראשונה. מדובר בתפקיד המחייב השכלה רלוונטית, הבנה מערכתית עמוקה, ניסיון מקצועי עשיר ורמת מומחיות גבוהה בתחום הכלכלה והמשק, בשים לב להיקף הסמכויות המוקנות למנכ"ל האוצר, להשפעתו הרחבה על גיבוש המדיניות הכלכלית של מדינת ישראל, ולמשמעויות הכלכליות והחברתיות מרחיקות הלכת הנובעות מהחלטותיו, זאת הן במישור הפנים מדינתי והן במישור הבינלאומי.

64. אמנם, מאז הגשת דו"ח ועדת קוצ'יק ועד היום לא אומצו המלצותיה באופן רשמי על ידי שרי האוצר. גם החלטת הממשלה בדבר תנאי כשירות למנכ"ל משרד ממשלתי לא שונתה. **יחד עם זאת, חלק מהמלצות ועדת קוצ'יק אומצו בפועל ומשקפות את פעולת משרד האוצר היום. בכלל זה, אומצו בפועל תפקידיו של מנכ"ל המשרד, באופן שמרבית תפקידי מנכ"ל משרד האוצר כפי שהומלצו על-ידי ועדת קוצ'יק, מבוצעים בפועל על-ידי מי שנושא בתפקיד מנכ"ל משרד האוצר, כבר היום.**

65. כאמור בחוות דעתו של היועץ המשפטי של משרד האוצר, שצורפה להצעת החלטת הממשלה:

"חלק מהמלצות ועדת קוצ'יק אומצו בפועל ומשקפות את פעולת משרד האוצר כיום. כך למשל, **מרבית תפקידי מנכ"ל משרד האוצר כפי שהומלצו על ידי הוועדה מבוצעים כבר היום על ידי מנכ"ל משרד האוצר. יתירה מזו, שורה של תיקוני חקיקה שמרביתם חוקקו לאחר שניתן דו"ח ועדת קוצ'יק, הסמיכו את מנכ"ל משרד האוצר לעסוק בעניינים מסוימים כשהדגש באותם עיסוקים הוא על קבלת החלטות מקצועיות. בהינתן קביעת תפקידים בחוק (אשר אינם קיימים למרבית מנכ"לי משרדי הממשלה) ששמים דגש על הפעלת שיקול דעת מקצועי, ובחלקם אף עצמאי, הרי דומה כי הם משליכים על הצורך בקביעת תנאי כשירות מחמירים שמשקפים כישורים מקצועיים, להבדיל מכישורים ניהוליים, וזאת בדומה לאופן שבו המליצה ועדת קוצ'יק" (עמ' 4 לחוות הדעת המשפטית, פסקה 2).**

66. כך, כפי שמפורט בחוות הדעת המשפטית, מכוח תפקידו, **על פי חוק, מוקנות למנכ"ל משרד האוצר סמכויות ותפקידים שונים. על מנת לסבר את האוזן נביא את הדברים כמפורט בחוות הדעת המשפטית.**

"כך למשל, מנכ"ל משרד האוצר הוסמך לעסוק בכל אלה:

א. סגן יו"ר הוועדה ליציבות פיננסית שבראשות נגיד בנק ישראל, שהוקמה לפי סעיף 57 לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010. בהתאם להוראות החוק, הועדה תפעל במטרה לתמוך ביציבותה של המערכת הפיננסית ובפעילותה הסדירה. יתר החברים כולם מקצועיים: המשנה לנגיד בנק ישראל, החשב הכללי, המפקח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, הממונה בבנק ישראל על הפיקוח על מערכות תשלומים ויו"ר רשות ניירות ערך. עוד קובע הסעיף האמור כי רוב חברי הוועדה

ליציבות פיננסית, ובהם היושב ראש, ובהעדרו משיבת הוועדה – סגן היושב ראש
(מנכ"ל משרד האוצר, אשר במצב זה ינהל למעשה את ישיבות הוועדה במקום נגיד
בנק ישראל), יהיו מניין חוקי בישיבותיה והחלטותיה שבהיעדרו ינהל את ישיבות
הוועדה במקומו (ההדגשה במקור - הח"מ);

ב. חבר הוועדה לבחינת יישום הוראות פרק ד' לחוק לקידום התחרות ולצמצום
הריכוזיות, התשע"ד–2013, שעניינה הפרדה בין גוף פיננסי משמעותי ותאגיד ריאלי
משמעותי. יתר חברי הצוות יהיו: ראש המועצה הלאומית לכלכלה, יושב ראש רשות
ניירות ערך, המפקח על הבנקים, הממונה על התחרות, והממונה על שוק ההון, ביטוח
וחיסכון. יצוין כי הוועדה פרסמה את הד"וח הנדרש לפי החוק האמור.

ג. מנכ"ל משרד האוצר או הכלכלן הראשי אם שר האוצר מינה אותו יכהנו כחברים
בוועדה לצמצום הריכוזיות. הוועדה הוקמה לפי סעיף 40 לחוק לקידום התחרות
ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד–2013. שני החברים הנוספים הם הממונה על התחרות
וראש המועצה הלאומית לכלכלה."

67. על כל אלה, יש להוסיף כי למנכ"ל משרד האוצר נמסרו סמכויות הכרעה מקצועיות בעניינים מסוימים,
בענייני התנהגות ונוהל במשרד האוצר. כך למשל, מנכ"ל משרד האוצר הינו בעל סמכות הכרעה
מקצועית כאשר מתעוררת מחלוקת בעניין קביעת תחזיות הכנסות המדינה ותקציב המדינה (מכח "נוהל
הכנת תחזיות בבסיס תקציב המדינה" המצורף לדו"ח קוצ'יק כנספח ג'). הכלכלן הראשי הוא הסמכות
המקצועית המופקדת על קביעת התחזיות והן נקבעות על ידו לאחר תהליך היוועצות עם גורמים שונים:
אגף התקציבים, בנק ישראל ורשות המסים. ואולם, ככל שמתעוררות מחלוקות בענין זה, "הן מובאות
להכרעת מנכ"ל משרד האוצר" (עמ' 4 לחוות הדעת המשפטית, פסקה אחרונה).

68. זאת ועוד: לכל אחד מתפקידי מוקבלי המנכ"ל במשרד האוצר, נקבעו תנאי סף מחמירים באופן
משמעותי מתנאי הסף של מנכ"ל משרד ממשלתי.

69. לאור כל האמור לעיל, קובע היועמ"ש של משרד האוצר, בחוות הדעת המצורפת, כדלקמן:

"בנסיבות אלה, לטעמי, יש להביא בחשבון במסגרת השיקולים של בחינת מינוי מועמד
למנכ"ל משרד האוצר את המלצות ועדת קוצ'יק, תפקידי המנכ"ל המקצועיים כמפורט
לעיל, ובפרט את סמכויות ההכרעה המקצועיות המסוימות הנתונות לו, וכן את תנאי
הכשירות הדרושים לתפקידי מוקבלי מנכ"ל במשרד האוצר כנקודות ייחוס מקצועיות
קיימות. מתן סמכות הכרעה בעניינים מקצועיים למנכ"ל משרד האוצר, גם אם מדובר
בעניינים מסוימים, או קביעתו בעניינים מסוימים כסמכות המקצועית העליונה וזאת
מבלי שהוא עומד בתנאי כשירות הנדרשים לכל אחד מהתפקידים של מוקבלי המנכ"ל
במשרד האוצר שביניהם הוא נדרש להכריע, או מבלי שהוא עומד בתנאי כשירות מקבילים
אשר כוללים גם כשירות מקצועית, מעורר, לטעמי, קושי בהליכי קבלת ההחלטות באותם
עניינים.

אמנם בפני ועדת המינויים עמדו דוח ועדת קוצ'יק ומכתב שנשלח לוועדה על ידי כלכלנים
בכירים, אליהם התייחסה במסגרת המלצתה. יחד עם זאת, כעולה מהחלטת ועדת
המינויים, לא הובאו לידיעתה הסמכויות המקצועיות הנתונות למנכ"ל משרד האוצר,
וממילא היא לא נתנה משקל בהחלטתה לכל האמור ולקשיים הנובעים מכך. על הממשלה

בבואה לאשר את מועמדתו של מר רום לשקול את מכלול הקשיים והשיקולים האמורים ולהביאם בחשבון" (עמ' 5 לחוות הדעת המשפטית הנלווית להצעת ההחלטה, פסקאות 4-3).

70. ומה עושה הממשלה לנוכח חוות הדעת? ממנה לתפקיד את המשיב 6, בעל תואר ראשון בלימודי ארץ ישראל ותואר שני במשפט, בלי כל ניסיון כלכלי מהותי רלבנטי. חוות דעת לחוד ומינויים לחוד.
71. על רקע כל האמור לעיל, מינויו של מר אילן רום למנכ"ל משרד האוצר, בהיותו חסר השכלה כלכלית וניסיון כלכלי מהותי רלוונטי לעבודת משרד האוצר ולתפקיד המנכ"ל, הינו בלתי סביר באופן קיצוני. מינויו של המשיב 6 לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר פוגע באמון הציבור, ומעמיד את תפקודו התקין של משרד האוצר בסיכון חמור. עולה חשש כבד וממשי כי מינויו של מר רום יפגע באופן ישיר ומהותי בכלכלה הישראלית, ובמדיניות הכלכלית והפיסקלית של המדינה, זאת כי מינויו נעשה מבלי להבטיח את הידע והכישורים המקצועיים ההכרחיים לניהול משרד האוצר.
72. משכך, אפילו אם ההליך הנוכחי היה עוסק רק בעמידת המינוי במבחני המשפט המינהלי לא היה הוא עובר את המשוכות של המשפט המנהלי. אף אם השר מוסמך לאיש את המשרה על ידי אדם שאינו בעל הכישורים המקצועיים לאישה, עצם קיומה של סמכות אינו מלמד על תקינות. עיון בהחלטת ועדת המינויים מעלה כי כלל לא נשקלו עוד מועמדים בעלי כשירות מתאימה, ובחירה לסטות מאמות המידה שהנחו את כלל המינויים הקודמים לתפקיד, לאורך כל שנותיו, אינה מוסברת ואינה מנומקת.
73. במילים אחרות, דווקא בגלל היקפה של הסמכות, ככל שביקש השר לסטות מהנורמה המקובלת, של איוש המשרה על ידי אדם שיש לו מומחיות כלכלית רלבנטית, עליו נטל כבד להראות כי הוא לא הצליח לאתר מועמדים מתאימים יותר, או שישנן נסיבות כבדות משקל לסטייה מהנורמה המקובלת לאיוש המשרה. אלא שהשר, והממשלה אחריו, כלל לא ניסו לעשות זאת.
74. במקרה הנוכחי, השר לא הציג כל תשתית עובדתית המלמדת שחרף העדר כישורים מתאימים יוכל מועמד עם כישוריו של המשיב 6 למלא את התפקיד בהצלחה, לא הציג את החלופות שבחן מבין אילו שיש להם את הכישורים המתאימים, ולא נימק בשום צורה את הסטייה מהנהוג באיוש משרה זו.

2.ד. חובת הייצוג ההולם בכלל, ובשירות המדינה בפרט

75. הזכות לשוויון, ובפרט הזכות לשוויון על רקע מין, מנויה במפורש במגילת העצמאות והוכרה כחלק מהמשפט הישראלי מראשיתו (ר' למשל ד"נ 10/69 **בורנובסקי נ' הרב הראשי לישראל**, פ"ד כה(1) 007 (1971), שבו עמד הנשיא אגרנט על כך ש"עקרון השוויון [...] אינו אלא הצד השני של מטבע ההפליה"). לא יכול להיות חולק, כי הזכות לשוויון על רקע מין היא היום אף בעלת מעמד חוקתי על-חוקי (ראו לדוגמא בג"ץ 4541/94 **מילר נ' שר הביטחון**, פ"ד מט(94)).
76. עקרון השוויון, וחובת הייצוג ההולם, במשרות בשירות המדינה נקבעו במפורש בסעיף 15א(א) לחוק שירות המדינה (מינויים):

"בקרב העובדים בשירות המדינה, בכלל הדרגות והמקצועות, בכל משרד ובכל יחידת סמך, יינתן ביטוי הולם, בנסיבות הענין, לייצוגם של בני שני המינים...."

77. כפי שפורט לעיל, סעיף 12 לחוק שירות המדינה (מינויים) העוסק במינוי מנכ"לים למשרדים ממשלתיים קובע כי מינוי מנכ"ל יעשה על ידי הממשלה, על פי המלצת שר, ובהתאם להנחיות הממשלה. עוד מבהיר הסעיף כי המינוי כפוף לכל הוראות חוק שירות המדינה (מינויים) למעט חובת המכרז, הקבועה בסעיף 19 לחוק. משמע, אין ספק כי סעיף 15א(א) לחוק שירות המדינה חל על החלטת הממשלה למנות מנכ"ל, תוך אימוץ המלצת השר.

78. המחוקק הישראלי עיגן את חובת הייצוג ההולם לנשים אף בסעיף 6א(א) לחוק שיווי זכויות האשה הקובע:

"בגוף ציבורי ובוועדות המכרזים והמינויים של גוף ציבורי, יינתן ביטוי הולם בנסיבות הענין, לייצוגן של נשים בסוגי המשרות ובדירוגים השונים בקרב העובדים, ההנהלה, הדירקטוריון והמועצה, ובלבד שאם לצורך ביצוע הוראה זו נדרשת העדפת אישה, תינתן העדפה כאמור אם המועמדים בני שני המינים הם בעלי כישורים דומים".

79. לענין זה, נקבע בחוק, "משרד ממשלתי, לרבות יחידותיו ויחידות הסמך שלו" הינם גוף ציבורי.

80. רק לאחרונה, קבע בית המשפט במסגרת בג"ץ המנכ"ליות כי אין ספק שחובת הייצוג ההולם חל על מינוי של מנכ"לים של משרדים ממשלתיים. כן נקבע כי נשים נעדרות באופן מובהק ממוקדי קבלת ההחלטות וכי הממשלה מפרה את חובתה לייצוג הולם של נשים.

81. חובת הייצוג ההולם חלה אף מכוח המשפט הבינלאומי (סעיף 7 לאמנת האו"ם בדבר ביטול האפליה נגד נשים לצורותיה (CEDAW), ואף עוגנה בהחלטות ממשלה רבות (בהחלטת ממשלה 454 מיום 18.10.2020 קבעה הממשלה "יעד התקדמות שיטתית לייצוג הולם של נשים בשיעור של לפחות 50% במשרות הסגל הבכיר, לרבות בסגל הבכיר המוביל", החלטת ממשלה 1697 מיום 8.6.2014, וכן החלטת ממשלה 2464 מיום 8.3.2015).

82. חובת הייצוג ההולם של נשים קיבלה את ביטויה גם בהנחיות הייעוץ המשפטי לממשלה, שהוא כידוע הפרשן המוסמך של החוק בוודאי בכל הקשור לחובות המוטלות על הממשלה, בהחלטה 1325 של האו"ם שישראל הייתה הראשונה לאמץ רכיבים מתוכה והתחייבה לאמץ תכנית פעולה ליישומה, בהחלטות ממשלה, בהקמתו של גוף סטטוטורי שתכליתו קידום השוויון בין נשים לגברים במדינת ישראל, הוא הרשות לקידום מעמד האישה, בדו"ח מבקר המדינה, בהנחיות של נציבות שירות המדינה (ראו למשל: הנחיית היועמ"ש מס' 1.1503 בעניין "ייצוג הולם למגזרים מסוימים"; הנחיית היועמ"ש 6.5000 בעניין "מינויים בחברות ממשלתיות ובתאגידים ציבוריים"; הנחיית היועמ"ש 1.1502 בעניין "מנוי והרכב ועדות ציבוריות מייעצות ודרכי פעולתן").

3.ד. תכלית חובת הייצוג ההולם והחובות החלות על הגורם הממנה מכוחה

83. בית משפט נכבד זה עמד, פעם אחר פעם, על חשיבותה של החובה לייצוג הולם, ועל היקפה, וזאת בשורה של הליכים משפטיים שהגישה בין היתר העותרת 1 כאן.

84. בבג"ץ **שדולת הנשים הראשון**, שעסק בחובת הייצוג ההולם של נשים במינוי דירקטורים בחברות ממשלתיות, ציין כבוד השופט מצא כי:

"הואיל והפלייתן של נשים בחברה המודרנית הינה, בעיקרה, תופעה המושרשת בתפיסות סמויות, חוסנה המוסרי של חברה שוחרת שוויון יכול להיבחן בהיקף האמצעים והמאמצים החיוביים שנכונה היא לנקוט ולהשקיע בשבירת הסטאטוס-קוו וביצירת מציאות חדשה ושוויונית. להעדפה המתקנת נודעת, בהקשר הזה, חשיבות רבה, ואפשר אף מכרעת; שכן בקידומה המעשי – המתוכנן והמוכוון – של הקבוצה המופלית לרעה, לעבר העמדות שנשללו ממנה בעבר, יש לא רק משום תיקון עיוותיו המעשיים של חוסר השוויון אלא גם משום יצירתה של מציאות חדשה

שסופה להעביר מן העולם גם את שורשיה הנסתרים של ההפליה ואת תוצאותיה הנלוות" (שם, בעמ' 526-527 לפסק הדין).

85. נקבע בפסיקה, כי על מנת לעמוד בחובת הייצוג ההולם יש לנקוט אמצעים סבירים על מנת לאתר מועמדות מתאימות שכישרוהן הולמים את התפקיד. לא די בחיפוש פורמלי: החובה האמורה דורשת חיפוש אקטיבי אחר מועמדות ראויה, ומצריכה נקיטת צעדים ופעולות על מנת להבטיח ייצוג הולם.

86. כך, בבג"ץ 2671/98 **שדולת הנשים בישראל נ' שר העבודה והרווחה**, פ"ד נב(3) 630 (1998), שנסיב על חובת הייצוג ההולם לנשים במינוי לתפקיד סמנכ"ל למנהל, תקשוב ומערכות מידע במוסד לביטוח לאומי, הדגיש בית משפט נכבד זה את **החובה לאתר נשים באופן אקטיבי ופוזיטיבי קודם לאיושן של המשרות**. יפות לכך קביעותיו של השופט (כתוארו אז) חשין:

"מה היא החובה המוטלת על השר על-פי ההלכה? אף אתה אמור: בראש ובראשונה, לחפש אם במשק בישראל יש אישה המתאימה למלא את כהונת סמנכ"ל תמ"מ. מה עשה השר בעניין זה? על-כך למדנו מתצהיריו [...] לאמיתם של דברים לא נערך, כנדרש, מסע חיפושים אחרי מועמדות לכהונת הסמנכ"ל; מכל מקום, כי לא נערך מסע חיפושים ראוי. אכן, האמירה כי "החיפושים שנערכו על-ידי מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי... לא העלו מועמדות מתאימה", הינה כללית וסתמית מכדי שיהיה בה כדי למלא את הנדרש בחיפוש יעיל ורציני אחרי מועמדות מתאימה. השר שקל, אמנם, מועמדותן של שתי מועמדות – ובהן הגב' רנאל שהציעה עצמה לכהונה – ולא מצאן מתאימות לתפקיד. ואולם בכך לא היה די. "אמר רבי יצחק: אם יאמר לך אדם: יגעתי ולא מצאתי – אל תאמן; לא יגעתי ומצאתי – אל תאמן. יגעתי ומצאתי – תאמן" (מגילה, ו, ב ד).

87. קביעות ברוח דומה ואף נחרצות יותר נעשו גם בבג"ץ 891/01 **עובייד נ' השר לענייני דתות**, פ"ד נה(3) 857 (2001), שעסק בחובת הייצוג הולם והשוויוני לנשים בשירות המדינה, ובמינוי למשרת קאדי בפרט; בשני ההליכים בעניין יעל ארן – בג"ץ 5755/08 **ארן נ' ממשלת ישראל** (20.4.2009) ובג"ץ 5158/09 **ארן נ' ממשלת ישראל** (7.1.2010), שעסקו שניהם בייצוג הולם במשרת מנכ"ל הרשות למלחמה בסמים;

88. בענין בג"ץ 5660/10 **עמותת איתך – משפטניות למען צדק נ' ראש ממשלת ישראל**, פ"ד סד(1) 501 (2010), שעסק בייצוג הולם לנשים בוועדות בדיקה, ובאופן ספציפי בוועדת טירקל שבדקה את אירוע המשט הטורקי עמד כבוד השופט (כתוארו אז) פוגלמן על הנטל המוטל על גופים ציבוריים ועל הממשלה בפרט עת היא מאיישת משרות בידי גברים:

"הנטל להוכיח כי במקרה מסוים לא ניתן היה למנות אישה מוטל על שכמו של הגוף הממנה, ואין מדובר בנטל קל-משקל. על מנת לעמוד בו, נדרש הגוף הממנה להראות, כי האפשרות למנות מועמדות מתאימה נבדקה לעומקה, אולם בנסיבות העניין מינוי כזה איננו אפשרי; וכן הוא נדרש להראות, כי ננקטו על-ידו מאמצים סבירים – לפי המתווה שעליו עמדנו לעיל – על מנת לאתר מועמדות מתאימה. לבסוף נאמר, כי הגוף הנושא בחובת הייצוג ההולם הוא "הגוף הממנה", היינו, הגורם אשר הוסמך, על-פי חוק, לבצע את המינוי הספציפי" (סעיף 14 לפסק הדין).

89. כאמור לעיל, מינוי מנכ"ל משרד ממשלתי נעשה על בסיס המלצת השר האמון על המשרד הרלבנטי, ובידי הממשלה. החובה לפעול להבטחת הייצוג ההולם חלה הן על הגורם הממליץ, בעניינינו שר האוצר, והן על הגורם הממנה – הממשלה. כפי שנראה בפרק זה, חובת הייצוג ההולם הופרה באופן בוטה, הן על-ידי שר האוצר והן על-ידי הממשלה.

90. כפי שעולה מההחלטה, ממכתבו של השר לוועדת המינויים, עולה כי הפעולות שננקטו על ידי שר האוצר כדי לעמוד בחובת הייצוג ההולם, הן כדלקמן:

א. שקילה בכובד ראש של הנושא.

ב. פנייה יזומה של השר (!) למועמדת אחת בלבד שעונה על דרישות התפקיד.

91. כעולה מאותו מכתב המתואר בהחלטת המינוי, לאחר שהאשה (היחידה) אליה פנה השר מסרבת להצעתו להתמנות לתפקיד, החליט השר להציע את מועמדותו של אדם שאינו כשיר לתפקיד, הוא המשיב 6, לתפקיד מנכ"ל האוצר.

92. בהקשר זה, מובן כי לו היה השר דבק בדרישה כי למנכ"ל/ית יהיו הכישורים המקצועיים לתפקיד, היה עליו רק נטל להראות שלא הצליח לאתר שום מועמדת על סט כישורים אלו. אלא שהבחירה לפתוח את המשרה לכל אדם, אף ללא כישורים מתאימים לה, משמעותה כי על השר להראות שגם בקבוצה רחבה הרבה יותר זו, אין כל מועמדת מתאימה לאיש המשרה.

93. בכל הכבוד, אין ספק כי השר והממשלה הפרו באופן בוטה את החובה לפעול באופן אקטיבי לאיתור אשה לתפקיד. בוודאי ובוודאי שפנייה לאשה אחת מצד השר הממליץ איננה קרובה, ולו בדוחק, על מנת לקיים את חובת הייצוג ההולם, ואיננה מרימה את הנטל המוטל על השר – כגורם הממליץ ועל הממשלה – כגורם הממנה, להראות כי נעשו מאמצים אקטיביים לאתר ולמנות אשה לתפקיד וכי **למרות כל המאמצים שנעשו**, לא ניתן היה לאתר ולו אשה אחת למינוי לתפקיד. ברי כי "שקילה בכובד ראש" ופנייה לאישה אחת בלבד אינן מרימות את הנטל כאמור.

94. חשוב לציין כי הן שר האוצר והן הממשלה היו מודעים היטב, בזמן אמת, לכך שמינויו של המשיב 6 איננו ראוי פעמיים – פעם אחת, כי לא ניתן ולא ראוי למנות למנכ"ל משרד האוצר אדם שהוא חסר השכלה כלכלית וחסר ניסיון כלכלי רלבנטי, ופעם שניה – כי מדובר בהפרה של חובת הייצוג ההולם. חוות הדעת המשפטית הבהירה זאת היטב, ביחס לשני המישורים.

95. ביחס לחובת הייצוג ההולם, החלה על המינוי, קבעה חוות הדעת המשפטית כי בבג"ץ המנכ"ליות "בית המשפט פסק כי חובת הייצוג ההולם חלה על מינויים לתפקידי מנכ"ל במשרדי ממשלה". כן הובהר בחוות הדעת המשפטית כי "פסק הדין מדגיש את הנחיצות והחשיבות הרבה שיש למתן ייצוג הולם לנשים במשרות הבכירות בשירות המדינה ואת המחויבות של הממשלה לעמוד בחובתה החוקית בהקשר זה. בית המשפט עמד על כך שעל פי טיבה, חובת הייצוג מטילה על הגורם הממנה 'חובה אקטיבית' לאיתור ולמינוי של מועמדת רלבנטית וכי על הגורם הממנה אף מוטל הנטל להוכיח במקרה המתאים שחרף החיפושים לא ניתן היה למנות אישה בהתאם לחובת הייצוג ההולם" (עמ' 5 לחוות הדעת המשפטית הנלווית להצעת ההחלטה, פסקאות 5-6).

"בצד הסעד המשתקף בצו המוחלט, ועוד טרם יתוקנו ההנחיות, יש לפסק הדין משמעות משפטית מיידית ביחס למינויים בכירים – מפסק הדין עולה כי על השרים והממשלה לפעול כבר עתה בהתאם לחובת הייצוג ההולם המוטלת עליהם בדין ואשר התחדדה ביתר שאת בפסק הדין המתואר לעיל. בהתאם, על כל שר המבקש להביא מועמד לתפקיד של מנכ"ל של משרד, ובהמשך לכך על הממשלה, לשקול בכובד ראש את האפשרות למנות אישה, לשקוד כדי לאתר מועמדות אפשריות ולתת משקל משמעותי לחובת הייצוג כמפורט בפסק הדין אל מול השיקול של יחסי האמון הכרוכים בתפקיד" (עמ' 6 לחוות הדעת המשפטית הנלווית להצעת ההחלטה, פסקה 1).

97. על רקע אלה, חתם היועמ"ש של משרד האוצר את חוות דעתו כך – "בכפוף לכל הקשיים ולשקילת כל השיקולים האמורים, אין מניעה משפטית להעלות את הצעת ההחלטה על סדר יומה של הממשלה" (נציין כי עמדה זו שונה מהעמדה שמוגשת בדרכי בחוות דעת נלווית להצעת החלטת ממשלה למינוי אדם, שלרוב תציין כי אין מניעה מלאשר את המינוי/ההצעה).

98. הנה, השר והממשלה היו מודעים היטב לחובות החלות עליהם, וחובות אלה הופרו על ידם באופן בוטה. הממשלה, אליה הועלתה ההצעה למנות את המשיב 6, תוך הסתייגות שעליה לשקול שיקולים בנוגע לכשירות לכהן בתפקיד, ובכל הנוגע לחובה לשקוד כדי לאתר מועמדות אפשריות ולתת משקל משמעותי לחובת הייצוג, פעלה בניגוד לחוות הדעת המשפטית, ופשוט אישרה את המינוי. כך, לא נשקלו השיקולים האמורים בנוגע להיותו של המשיב 6 חסר השכלה וניסיון כלכלי רלבנטי, על המשמעות הייחודית המיוחסת לענין זה בתפקיד הספציפי של מנכ"ל משרד האוצר, ובהתאם - גם לא מולאו החובות המוטלות הן על השר והן על הממשלה לפעול בשקידה על מנת לאתר מועמדות אפשריות ולתת משקל משמעותי לחובת הייצוג ההולם. לא למותר לציין עוד כי ככל שהיתה דחיפות לאשר את המינוי, היתה דחיפות זו למנות מועמד/ת בעל שיעור קומה כלכלי, בשל החסר הנפער בשעה זו. ואולם מעת שהמונה, המשיב 6, הינו אדם חסר כל רקע וידע כלכליים רלוונטיים, הפרת החובה בעניין הייצוג ההולם אך גוברת.

99. כידוע "הפליה היא פסולה גם כשאין ביסודה כוונה להפלות" (עניין שדולת הנשים הראשון, עמ' 524 לפסק דינו של השופט מצא). בעניין שדולת הנשים השני הטעים השופט (כתוארו אז) חשין כי "עקרון השוויון צופה פני התוצאה; תהא כוונתו של אדם טהורה וזכה ככל-שתהא, אם התוצאה המתקבלת ממעשהו תוצאה-מפלה היא, יפסל מעשהו כלא-היה" (שם, בעמ' 654).

100. קביעה זו עברה כחוט השני בפסיקתו של בית משפט נכבד זה ואושררה בשורה ארוכה מאוד של פסקי דין (ראו למשל: בג"ץ 205/94 נוף נ' משרד הביטחון, פ"ד נ(5) 449; בג"ץ 4541/94 מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט(94); בג"ץ 953/87 פורז נ' ראש עיריית תל אביב יפו, פ"ד מב(3) 309; בג"ץ 6845/00 ניב נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד נו(6) 663 (2002); בג"ץ 11163/03 ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד סא(1) 1 (2006) (להלן: "עניין ועדת המעקב"); בג"ץ 7052/03 עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי נ' שר הפנים, פ"ד סא(2) 202 (2006); בג"ץ 1758/11 גורן נ' הום סנטר (עשה זאת בעצמך) בע"מ, פ"ד סה(3) 593 (2012); בג"ץ 8300/02 נסר נ' ממשלת ישראל (22.5.2012); בג"ץ 2311/11 סבח נ' הכנסת (17.9.2014); בג"ץ 3390/16 עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' הכנסת (8.7.2021).

101. יפים לכך דבריו של הנשיא ברק בעניין **ועדת המעקב** :

"הפליה אסורה עשויה להתקיים גם בהיעדר כוונה או מניע של אפליה מצד יוצרי הנורמה המפלה. לעניין ההפליה, די בתוצאה המפלה. כאשר מימוש הנורמה שיצרה הרשות – שיכול והתגבשה ללא כוונת הפליה – גורר תוצאה שהיא בלתי שוויונית ומפלה, עשויה הנורמה להיפסל בשל ההפליה שדבקה בה. הפליה אינה נקבעת אך על-פי מחשבתו וכוונתו של יוצר הנורמה המפלה. היא נקבעת גם על-פי האפקט שיש לה הלכה למעשה... המבחן לקיומה של הפליה הוא מבחן אובייקטיבי המתמקד בתוצאה של מימוש הנורמה העומדת לביקורת. הוא אינו מוגבל למחשבתו הסובייקטיבית של יוצר הנורמה. השאלה אינה אם קיימת כוונה להפלות קבוצה זו או אחרת. השאלה הינה מהי התוצאה הסופית הנוצרת במציאות החברתית".

102. במקרה הנוכחי, **די בכך שבמבחן התוצאה ממונה גבר נוסף למנכ"ל משרד האוצר, כאשר מתוך 31 מנכ"לים מכהנים, יש רק אשה אחת המכהנת כמנכ"לית (וגם היא רק כממלאת מקום), כדי להביא למסקנה שהמשיבים הפרו את חובתם להבטיח ייצוג הולם לנשים.**

4.ד. על היחס שבין ההליך כאן לבג"ץ המנכ"ליות

103. בטרם סיום, נבקש להדגיש כי ההליך כאן אינו חופף את שנידון בבג"ץ המנכ"ליות. בבג"ץ המנכ"ליות דן בית המשפט בשאלה הכללית, המופשטת מהקשר עובדתי קונקרטי, של האמצעים שעל הממשלה לאמץ על מנת שהיא עצמה תקיים כראוי את הליכי איוש המשרות הפטורות ממכרז ותבטיח את הייצוג ההולם בהן.

104. כב' השופטת ברק-ארז עמדה על כך שמדובר בדיון שונה מזה הנהוג על פי רוב בעתירות הנוגעות לחובת הייצוג ההולם בציננה :

"אף מבלי להציג את ההיסטוריה הפסיקתית במלואה, מתחדדת אפוא חשיבותו של הסעד הניתן בעתירה הנוכחית. בשונה ממקרים קודמים, העתירה שבפנינו אינה עוסקת במינוי מסוים. היא מכוונת לכך שייקבע נוהל כללי אשר יהיה בו כדי להבטיח את הטמעתו של עקרון הייצוג ההולם בהליך המינוי – מראש, ולא רק בדיעבד לאחר שכבר בוצע מינוי של אדם אחר, שעשוי להיות ראוי כשלעצמו" (פסקה 4 לפסק דינה של כב' השופטת ברק-ארז).

105. מובן, שפסק הדין לא נתן למשיבים פטור מחובת הייצוג ההולם לתקופה שעד לקביעת הנהלים. ההליך כאן הוא הליך שעוסק "במינוי מסוים", של אדם ספציפי בנסיבות קונקרטיות, ובית המשפט מתבקש לבחון, בדיעבד, האם המינוי נעשה כדין אם לאו.

106. בהקשר זה נזכיר כי במסגרת ההליכים בבג"ץ המנכ"ליות, הורה בית המשפט למשיבי הממשלה לבוא עם הצעה כיצד תקוים חובת הייצוג ההולם. במסגרת זו, הציעו משיבי הממשלה כי על מנת לקיים את חובת הייצוג ההולם, הרי שבכל פניה לועדת המינויים לצורך בחינת מועמדות למשרה שהמינוי לה נעשה פטור ממכרז, יצהיר הגורם הממנה כי בחן וראיין לתפקיד מועמדת אשה, כי ראיין מספר זהה של מועמדות נשים ומועמדים גברים, וכי תתווסף המלצה לגורם הממנה לפנות למאגר המומחיות של הרשות לקידום מעמד האשה, לשם איתור מועמדות רלבנטיות לאיוש המשרות, זאת לצד הנחיה בנוהל ועדת המינויים שתדגיש כי אמון אישי של הגורם הממנה הוא תבחין מהותי ועיקרי לבחירת המועמד שיוגש לועדת המינויים.

107. הגם שהיתה בכך התקדמות ביחס להצעת הראשונה של משיבי הממשלה, קבע בית המשפט כי אין בכך די, **"שכן למרבה הצער החלטה זו אינה עומדת, ולו בקירוב, באף אחד מחלקי חובת הייצוג ההולם"**. כך, אין בה כדי להבטיח כי מתקיים יצוג שעולה על 'יצוג כלשהו', ואף לא כדי לחייב את הממשלה להביא שיקול זה במניין השיקולים, בבואה לקבל החלטה על מינוי מנכ"ל. כמו כן, אין בה זכר לחובה לנקוט אמצעים סבירים לאיתור ומינוי של מועמדות רלבנטית. הלכה למעשה, הצהרה גרידא של השר כי ראיון כמות שווה של גברים ונשים, אף ללא צורך להצהיר על שמותיהן, עשויה לאפשר לו 'לצאת ידי חובה' – גם אם לא באופן מכוון – באמצעות ביצוע ראיון למועמדות שיתברר בדיעבד כי אינן רלבנטיות או לא כשירות לתפקיד; ואף תקשה עד מאוד על העברת ביקורת אפקטיבית על טיב המאמצים שנקטו לאיתורה של מועמדות, שכן כל שיהא גלוי הוא אותה הצהרה כללית. זאת ועוד, **ההחלטה האמורה אינה מטילה על השר הממליץ את הנטל להראות כי בנסיבות העניין לא ניתן היה למנות אשה, אף כאשר מצב הדברים אינו מלמד על מתן ביטוי הולם לשני המינים**. ההחלטה הנוכחית של משיבי הממשלה אינה עומדת אפוא במצוות המחוקק, ליתן ביטוי הולם לייצוגם של שני המינים ולפעול לקידומו. זאת, הן לגבי מינוי לתפקיד מנכ"ל, הן לגבי יתר המינויים הפטורים ממכרז שעל הפרק" (סעיפים 49-50 לבג"ץ המנכ"ליות).

108. דברים אלו, שהם הדין מזה למעלה מ-30 שנים, הם הרקע לבחינת המינוי הקונקרטי במקרה דנן.

ה. הסעדים

109. התעלמות שר האוצר והממשלה מהחובה לייצוג הולם במקרה שלפנינו, שוברת כל שיא.

110. מקום שבו התקבלה החלטה מנהלית בניגוד לחוק, וודאי מקום שבו ההחלטה המנהלית פוגעת בזכויות חוקתיות, הסעד הוא הבטלות המוחלטת. פגם של אי חוקתיות, ואי חוקיות, הוא פגם שיש קושי לרפאו בדיעבד. מטעם זה, במקרה של מינוי שנעשה בניגוד לחוק, כבודו של החוק גובר על הפגיעה האפשרית במי שהתמנה לתפקיד (ר': עניין **ארן**; בג"ץ 8186/03 **קרן החינוך למען בתי ספר תל"י נ' משרד החינוך**, פ"ד נט(3) 873 (2004); בג"ץ 2334/17 **יחד, רמת השרון נ' ועדת הכספים של הכנסת**, פסקה 115 (15.6.2021)). כך אף נקבע במפורש, על ידי הרכב מורחב של שופטים, בקשר למינוי אשר נפל פגם בחוקיותו (ראו: בג"ץ 154/98 **הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' מדינת ישראל**, פ"ד נב(5) 111 (1998)).

111. דברים אלה נכונים אף אם הממונה עצמו ראוי. אלא שבמקרה שלפנינו, בכל הכבוד, המשיב 6 אף לא ראוי לתפקיד. זאת, מן הטעם הפשוט שהוא איננו עומד בתנאים הנדרשים לאיוש משרת מנכ"ל משרד האוצר, ובכלל זה חסר כל השכלה וניסיון כלכליים רלבנטיים לתפקיד (הגם שהוא ככל הנראה רב זכויות כאיש מוסד לשעבר וכסמנכ"ל ומנכ"ל של מועצה אזורית מטה בנימין ואולם זכויות אלה אינן הופכות אותו לכשיר וראוי לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר).

112. על רקע כל האמור לעיל, ונוכח החשיבות המיוחדת של משרד האוצר כגורם מפתח בניהול הכלכלה הלאומית, מינויו של המשיב 6, אשר נעדר כל השכלה כלכלית או ניסיון כלכלי מהותי ורלוונטי לתפקיד, מעלה סימני שאלה כבדי משקל באשר לנסיבות המינוי, לשיקולים ולמניעים שעמדו בבסיסו, וזאת בפרט כאשר מינוי זה נעשה תוך הפרה גלויה של חובת הייצוג ההולם, ובלא שנעשה מאמץ כן וממשי לאתר מועמדות ראויות מבין נשים בעלות כישורים מתאימים. יתירה מכך, העובדה שמדובר במועמד שלא היה ראוי ומתאים לתפקיד אף מבטלת למעשה את השיקול בדבר דחיפות המינוי, שבשמו נדחק לאחור היישום האקטיבי והאפקטיבי של חובת הייצוג ההולם.

113. השר והממשלה היו מודעים היטב לחובות החלות עליהם, אלא שלמרות האמור, חובות אלה הופרו על ידם באופן גלוי בוטה. הממשלה, אליה הועלתה ההצעה למנות את המשיב 6, תוך הסתייגות שעליה לשקול שיקולים בנוגע לכשירות לכהן בתפקיד, ובכל הנוגע לחובה לשקוד כדי לאתר מועמדות אפשרויות ולתת משקל משמעותי לחובת הייצוג ההולם, פעלה בניגוד לחוות הדעת המשפטית, ופשוט אישרה את המינוי. כך, לא נשקלו השיקולים האמורים בנוגע להיותו של המשיב 6 חסר השכלה וניסיון כלכלי רלבנטי, על המשמעות הייחודית המיוחסת לענין זה בתפקיד הספציפי של מנכ"ל משרד האוצר, ובהתאם - גם לא מולאו החובות המוטלות הן על השר והן על הממשלה לפעול בשקידה יתירה, על מנת לאתר מועמדות אפשרויות ולתת משקל משמעותי לחובת הייצוג ההולם בפרט נוכח מצב הייצוג ההולם בממשלה.

114. כל תוצאה אחרת, שבמסגרתה יותרו מינויים בניגוד לכללי המשפט המינהלי ובניגוד לדין, תוך הפרה כה ברורה ובוטה של חובת הייצוג ההולם, על כנם, משמעותה החרפת הפער שבין מצוות החוק והמוסר, למציאות הנוהגת ברשויות השלטון.

115. יחד עם זאת, מובן כי בית המשפט רשאי להורות על פרק זמן, מוגבל, שינתן לרשות המנהלית לתקן את הליקוי (כפי שאף נעשה בעניין **הסתדרות העובדים הכללית**).

116. לכן, לגישת העותרות **הסעד הראוי במקרה הנוכחי הוא סעד של בטלות מושהה, לפרק זמן קצר, שיאפשר לשר האוצר ולממשלה לפעול באופן אקטיבי על-מנת לאתר מועמדות לתפקיד, ולקיים את הוראות החוק בדבר ייצוג הולם.**

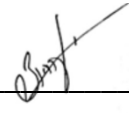
נ. סוף דבר

117. מהמפורט לעיל בעתירה זו, עולה בבירור כי שר האוצר והממשלה בחרו למנות גבר, שאינו עומד בכישורים הדרושים בפועל ממנכ"ל משרד האוצר, זאת תוך הפרה גלויה ובוטה של חובת הייצוג ההולם החלה עליהם, תוך פגיעה בשוויון, ובניגוד לחוות דעת היועץ המשפטי של משרד האוצר. בכך, חרגו באופן קיצוני ממתחם הסבירות, פגעו בשוויון ובחובת הייצוג ההולם. כל זאת, תוך התעלמות בוטה מהדין הברור, ממסכת ענפה של פסיקה בת עשרות שנים ובפרט עוד בטרם יבש הדיו על פסק דין שניתן לאחרונה ממש, אשר חזר ואישר את החובה המוגברת החלה על המדינה ביישום חובת הייצוג ההולם.

118. לנוכח כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן את הצווים והסעדים המבוקשים בעתירה זו. זאת, תוך חיוב המשיבים בהוצאות משפט ושכר טרחת עורכי דין.

 ב/
גלי עציון, עו"ד

 ב/
חגי קלעי, עו"ד

יערה נצר, עו"ד

גלי זינגר, עו"ד